

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Turvallinen kaupunkiympäristö - asukkaiden kokemus turvallisuudesta Helsingin Roihuvuoressa

Minna Outakoski

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Turvallinen kaupunkiympäristö -asukkaiden
kokemus turvallisuudesta Helsingin
Roihuvuoressa**

Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2018

Turvallinen kaupunkiympäristö -asukkaiden kokemus turvallisuudesta Helsingin Roihuvuoressa

Vuosi	2018	Sivumäärä	64
-------	------	-----------	----

Tässä opinnäytetyössä kuvataan Helsingin Roihuvuoren asukkaiden kokemusta turvallisuudesta omalla asuinalueellaan. Työn tavoitteena on kehittää Roihuvuoren alueen turvallisuutta, ja tarkoituksena on tutkia mitkä paikat Roihuvuoressa koetaan turvattomina ja mistä syystä. Opinnäytetyön yhteistyökumppani on Roihuvuori-seura.

Työn teoreettinen viitekehys rakentuu turvallisuuslähtöisen suunnittelun teorioista ja turvattomuuden kokemisesta. Turvallisuuslähtöinen suunnittelu pohjautuu tässä opinnäytetyössä Jacobsin (1961) ja Newmanin (1972) teorioihin, sekä myöhemmin näiden teorioiden pohjalta muodostuneeseen Crime prevention through environmental design- eli CPTED-malliin. Mallilla tarkoitetaan rikosten ehkäisyä ympäristön suunnittelun keinoin.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö kvalitatiivisella tutkimusotteella. Tiedonkeruumenetelminä on käytetty kirjallisuuskatsausta ja teemahaastattelua, sekä aineiston analysointimenetelmänä teemoittelua. Teemahaastattelujen avulla kerättiin tietoa asukkailta Roihuvuoren turvallisuustilanteesta sekä tekijöistä, jotka vaikuttavat turvattomuuden kokemukseen asuinalueella.

Työn keskeisin havainto on, että Roihuvuoren asukkaat kokevat varsin vähän turvattomuudentunteita asuinalueellaan. Tästä syystä työssä pohditaan, kuinka turvallisuuslähtöisen suunnittelun teorian toteutuvat Roihuvuoressa, ja mitkä tekijät selittävät asukkaiden kokemusta turvallisuudesta. Haastattelujen pohjalta syntyi näkemys siitä, mitkä paikat Roihuvuoressa kaipaavat kehittämistä turvallisuuden näkökulmasta. Opinnäytetyön tuloksena laadittiin Roihuvuoren turvallisuuskävelyn suunnitelma jossa esimerkiksi tehdyt reittivalinnat pohjautuvat haastatteluista saatuun aineistoon. Suunnitellun turvallisuuskävelyn tarkoituksena on kehittää Roihuvuoren turvallisuutta ja yhdessä tehtävää rikosentorjuntatyötä, sekä parantaa entisestään asukkaiden kokemusta alueen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä.

Asiasanat: CPTED-malli, Paikallinen turvallisuussuunnittelu, Turvallisuuden tunne, Turvallisuus, Turvallisuuskävely, Turvallisuuslähtöinen suunnittelu

Safety in an Urban Environment - Residents' Experiences of Safety in the Roihuvuori District in Helsinki

Year 2018

Pages

64

This thesis describes how the residents of the Roihuvuori area in Helsinki experience the state of safety in their own neighborhood. The objective of this thesis is to improve the safety of the Roihuvuori area, and its purpose is to investigate which places in the area are considered insecure and for what reasons. The commissioner of the thesis is the Roihuvuori-seura (Roihuvuori Neighborhood Association).

The theoretical framework of this thesis is based on theories of safety-oriented design and the perceived sense of security. Safety-oriented design in this thesis covers the theories of Jacobs (1961) and Newman (1972), and later on the Crime Prevention through Environmental Design (CPTED model), which is based on these theories. The CPTED model means crime prevention through environmental planning.

The thesis is functional thesis, and the approach is qualitative. The data was collected through a literature review and theme interviews, and the method used to analyze the material was thematising. Information about Roihuvuori area's current safety situation, and factors creating a feeling of insecurity in the area, was collected through theme interviews.

The most important observation of the thesis is that Roihuvuori residents only experience slight feelings of insecurity in their residential area. For this reason, the thesis considers how security-oriented design theories take place in Roihuvuori, and what factors explain the residents' experience of security. The interviews resulted in a vision of what places in Roihuvuori should be developed from a security point of view. The outcome of this thesis is a planned safety-walk for Roihuvuori where, for example, the route choices were made based on the material received from the interviews. The purpose of the planned safety walk is to develop the safety of Roihuvuori and cooperation in crime prevention, but also to improve further the residents' experience of safety and comfort in the area.

Keywords: CPTED model, Local security planning, Perceived sense of security, Safety, Safety and security walk, Safety-oriented design

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön lähtökohdat	7
2.1	Opinnäytetyön tavoite, tutkimusongelma, ja tutkimuskysymykset	7
2.2	Keskeiset käsitteet ja aiheen rajaus	7
2.3	Roihuvuori tutkimuskohteena	9
3	Tutkimusstrategia ja menetelmävalinnat.....	12
3.1	Tiedonkeruumenetelmät	12
3.2	Analysointimenetelmä teemoittelu ja työn luotettavuuden arviointi	14
4	Asuin- ja elinympäristön suunnittelu turvallisuusnäkökulmasta	14
4.1	Turvallisuuslähtöinen suunnittelu	15
4.2	CPTED-malli ja siitä esitetty kritiikki	17
5	Turvallisuus ja turvattomuus käsitteinä	19
5.1	Turvallisuuden ulottuvuudet ja osa-alueet.....	20
5.2	Kokemus turvattomuudesta	21
6	Opinnäytetyön toteutus	23
6.1	Opinnäytetyöprosessi	23
6.2	Teemahaastattelujen toteutus.....	25
7	Opinnäytetyön tulokset.....	25
7.1	Viihtyisyyteen vaikuttavat tekijät	27
7.2	Yhteisöllisyyden kokeminen	30
7.3	Liikkuminen alueella.....	32
7.4	Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus	32
7.5	Ympäristön erityispiirteet	35
7.6	Turvattomat paikat Roihuvuoressa ja liikenteestä aiheutuvat vaaratilanteet.....	36
8	Pohdinta	42
8.1	Asuinalue asukkaiden kokemana.....	42
8.2	Asukkaiden kokemukset turvallisuudesta.....	44
9	Johtopäätökset	46
9.1	Turvallisuuskävelyn suunnittelu Roihuvuoreen	48
9.2	Oman työn arviointi.....	49
	Lähteet	51
	Kuvat.....	55
	Kaaviot	55
	Kuviot.....	55
	Taulukot	55
	Liitteet	55

1 Johdanto

Turvallisuus ja turvallinen kaupunkiympäristö ovat tärkeitä arvoja kaupungin asukkaille ja vierailijoille. Turvallisuus ja sen kehittäminen kaupungeissa liittyy yhteiskunnan kehitykseen ja erilaisiin muutoksiin, ja näin ollen esimerkiksi viime vuosikymmeninä terrori-iskujen ja erilaisten luonnonkatastrofien jälkeen turvallisuuden merkitys kaupungeissa on edelleen korostunut. Euroopan pakolaiskriisi on osaltaan muuttanut yhteiskuntaa ja tuonut turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksen lähemmäksi myös suomalaista yhteiskuntaa.

Turvallisuus on yhteydessä moneen elämän osa-alueeseen. Asuinalueille turvallisuus luo viihtyisyyttä, lisää ihmisten aktiivisuutta ja vaikuttaa myös terveyteen ja hyvinvointiin. Turvallisuus nähdään osana laadukasta ja hyvää elämää. Suomessakin on jo useiden vuosien ajan keskitytty asuinalueiden kehittämiseen, ja kaupungeissa tehdään yhä enemmän työtä turvallisuuden parantamiseksi. Rakennettu ympäristö, kadut, pihat ja puistot luovat perustan asukkaiden turvallisuudelle ja vaikuttavat koettuun turvallisuuden tunteeseen. Turvallisuus nähdäänkin yhtenä kilpailuvalttina eri asuinalueiden kesken, sillä usein asuinpaikka valitaan joko tiedostaen tai tiedostamatta alueelta, joka koetaan turvallisena ja viihtyisänä. Turvallisuuden korostamisella voi kuitenkin olla myös kääntöpuolensa, ja mahdollista on että turvallisuuden parantamiseksi tehdyt toimenpiteet vain lisäävätkin ihmisten kokemaa pelkoa ja turvattomuutta. Tällaisia toimenpiteinä voidaan nähdä esimerkiksi valvonnan ja vartioinnin lisääntyminen.

Kokemusta turvallisuudesta voidaan pohtia monesta eri näkökulmasta, mutta lopulta se on aina yksilön oma henkilökohtainen kokemus. Kaupunkisuunnittelulla voidaan kuitenkin vaikuttaa turvattomuuden kokemukseen ja vähentää ja ehkäistä rikoksia. Tämän opinnäytetyön lähtökohtana olivat toisaalta turvallisuuslähtöisen suunnittelun teoriat ja toisaalta asukkaiden kokemus turvallisuudesta Helsingin Roihuvuoressa. Tutkimalla koettua turvallisuutta on mahdollista saada erilaista ja laajempaa tietoa alueen turvallisuudesta ja asukkaiden kokemuksista, kuin pelkästään rikostilastoja tarkastelemalla. Turvallisuuden ja turvattomuuden kokeminen vaikuttaa joko positiivisesti tai negatiivisesti asukkaiden käyttäytymiseen ja viihtymiseen omalla asuinalueellaan. Tästä näkökulmasta asukkaiden oma näkemys alueen turvallisuudesta ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavista tekijöistä on tärkeää, kun halutaan suunnitella ja toteuttaa entistä viihtyisämpiä ja turvallisempia asuinalueita.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

Tässä luvussa käydään läpi opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus, sekä tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset. Luvussa käsitellään myös aiheeseen liittyvät keskeiset käsitteet ja tarkastellaan Roihuvuorta asuinalueena, historian ja nykypäivän näkökulmista.

2.1 Opinnäytetyön tavoite, tutkimusongelma, ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Roihuvuoren alueen turvallisuutta. Työssä käytetään lähtökohtana turvallisuuslähtöisen suunnittelun teorioita, sekä turvallisuuden ja turvattomuuden kokemusta asukkaiden näkökulmasta. Turvallisuuslähtöinen suunnittelu muodostuu useista eri teorioista ja käsitteistä. Tässä opinnäytetyössä keskitytään lähinnä Jacobsin (1961) ja Newmanin (1972, 1996) teorioihin ja niiden pohjalta muodostuneeseen Crime prevention through environmental design -malliin, eli CPTED-malliin. Mallilla tarkoitetaan rikosten ehkäisyä ja torjuntaa ympäristösuunnittelun keinoin. Työn tarkoituksena on tutkia mitkä paikat Roihuvuoressa koetaan turvattomina ja mistä syystä.

Työn aihe liittyy kansallisen rikosentorjuntaohjelman vuosille 2016-2020 määrittelemiін tavoitteisiin. Näitä tavoitteita ovat esimerkiksi rikosten ehkäisyyn kytkeytyvän yhteistyön ja verkostoitumisen parantaminen eri toimijoiden välillä, sekä asukkaiden ja kansalaisjärjestöjen kuulemisen ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen rikosten ehkäisyyn suunnittelussa, ja koetun turvallisuuden edistämiseksi (Kansallinen rikosentorjuntaohjelma 2016, 14). Roihuvuoressa toteutettujen asukashaastattelujen avulla saadaan asukkaiden ääni kuuluville turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, sekä kerätään tietoa asukkaiden turvallisuuskokemuksista omalla asuinalueella.

Opinnäytetyössä tarkastellaan asukkaiden turvallisuuskokemuksia heidän omassa asuin- ja elinympäristössään. Työssä kartoitetaan asukkaiden näkökulmaa Roihuvuoren turvallisuustilanteeseen, ja selvitetään asukkaiden kokemusta turvallisuudesta ja turvattomuudesta Roihuvuoren julkisissa paikoissa ja tiloissa. Tutkimuskysymyksinä työssä ovat:

1. *Millaisena asukkaat kokevat Roihuvuoren turvallisuustilanteen?*
2. *Mitkä tekijät vaikuttavat asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta Roihuvuoressa?*
3. *Kuinka Roihuvuoren alueen turvallisuutta voidaan kehittää?*

2.2 Keskeiset käsitteet ja aiheen rajaus

Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on vähentää rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää ja niistä aiheutuvia vahinkoja, sekä ylläpitää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Turvallisuuden parantaminen on osa kunnissa tehtävää työtä, jota ohjataan turvallisuussuunnitelman avulla. Turvallisuussuunnitelmassa määritellään konkreettisia tavoit-

teita ja toimenpiteitä, joilla parannetaan alueella asuvien ihmisten ja alueen turvallisuutta, ja joita eri toimijat kuten viranomaiset, järjestöt ja elinkeinoelämä tekevät tahoillaan ja yhteistyössä. (Paikallinen turvallisuussuunnittelu 2014, 3-4.)

Rikosten ehkäisy rakennetun ympäristön suunnittelun keinoin (engl. *Crime Prevention Through Environmental Design*), eli CPTED-malli on kriminologian lähestymistapa rakennetun ympäristön suunnittelusta rikosten torjumiseksi (Seppälä 2010, 22). Keskeinen ajatus CPTED mallissa on että erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä rikollisuuden taso on vaihtelee. Pyrkimyksenä on löytää ne piirteet jotka ovat tyypillisiä matalan ja korkean rikollisuuden paikoille, jolloin on mahdollista suunnitella ympäristöjä vähemmän rikollisuutta suosivaksi. (Laitinen & Aromaa 2005, 90.) CPTED-malli ei ole yksi yhden ihmisen kehittämä malli, vaan siihen sisältyy useita rikoksen ennaltaehkäisyä käsitteleviä teorioita (Kyttä, Puustinen, Hirvonen, Broberg & Lehtonen 2008, 30).

Turvallisuus on inhimillinen peruspyrkimys, jota on psykologian piirissä käsitelty tarpeena (Maslow 1954, 39-43). Niemelän & Lahikaisen (2000, 22) mukaan Kaufmann (1970, 340) määrittelee turvallisuuden sosiaalisena arvona, jolloin se merkitsee ihmisille varmuutta ja vaaratomuutta, erilaisten vaarojen poissaoloa, sekä esimerkiksi luotettavuutta ja ennustettavuutta.

Turvallisuuskävely on työkalu joka tuottaa tietoa alueen olosuhteista. Kävelyn avulla selvitetään alueen asukkaiden kokemuksia ja näkemyksiä alueen turvallisuustilanteesta. Kävelyn avulla asukkaat, viranomaiset, kaupungin edustajat ja muut toimijat yhdessä arvioivat alueensa fyysistä ja sosiaalista ympäristöä kävelemällä ennalta suunnitellun reitin. (Sarka 2011, 6.)

Turvallisuuslähtöinen suunnittelun tarkoituksena on kaupunkien, alueiden ja asuinalueiden suunnittelussa pyrkiä yhtenä teemana ehkäisemään rikollisuutta ja poistamaan tai vähentämään asukkaiden pelon tunnetta. Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus ovat yhdyskuntasuunnittelun perustavanlaatuisia tavoitteita, ja ne sisältyvät muun muassa maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999). Turvallisuutta edistäviä tai heikentäviä ratkaisuja tehdään usealla eri tasolla. Ympäristöä muokkaavat esimerkiksi kaavoitus, asemakaavoitus, rakennussuunnittelu, ympäristösuunnittelu, sekä hankekohtainen suunnittelu. (Hirvola 2006, 10.)

Turvattomuus voi tarkoittaa ulkoista turvattomuutta tai subjektiivista, eli koettua tilaa. Yksilön tasolla kokemus turvattomuudesta on psykologinen, ja se ilmenee pelkoina, psykosomaattisena oirehdintana tai huolestumisena. (Niemelä & Lahikainen 2000, 21.) Kokemus turvattomuudesta on henkilökohtainen, ja siihen vaikuttavat esimerkiksi henkilökohtaiset ominaisuudet, elämäkokemukset ja median luomat mielikuvat (Hirvola 2006, 9).

Työ on rajattu koskemaan Roihuvuoren aluetta, joka on määritelty tarkemmin kohdassa 2.3. Työ koskee alueen julkisia tiloja ja paikkoja, joten tutkimuksesta on rajattu pois taloyhtiöiden pihat ja muut yksityiset alueet. Tutkimukseen on pyritty löytämään aikuisia yli 20-vuotiaita vastaajia, jotka oletettavasti pohtivat turvallisuuskysymyksiä jollain tasolla arkielämässään.

2.3 Roihuvuori tutkimuskohteena

Roihuvuori on Helsingin 43. kaupunginosaan eli Herttoniemeen kuuluva osa-alue Strömsinlahden ja Porolahden rannalla, Länsi-Herttoniemen, Herttoniemenrannan, Marjaniemen ja Tammisalon naapurissa. Kantakaupungista katsottuna Roihuvuori sijaitsee koillisessa lähellä Itä-väylää (kuva 1). Lähimmät metro-asemat ovat Siilitie, Herttoniemi ja Itäkeskus.

Kuva 1: Roihuvuoren sijainti kantakaupunkiin nähden (Helsingin kaupunki 2004)

Lännessä Roihuvuoren erottaa Herttoniemen teollisuusalueesta metsäinen kalliomäki, jonka mukaan Roihuvuori on saanut nimensä. Idässä alue rajautuu Marjaniemen siirtolapuutarhaan, Mustapuron laaksoon sekä Strömsin kartanon puistoon. Kaakossa ja etelässä alue rajautuu Strömsinlahden ja Porolahden rantavyöhykkeeseen, joka jatkuu aina Herttoniemen kartanon puistoon asti. Roihuvuori on rakennettu niin kutsutun kampakaavan mukaisesti, mikä tarkoittaa että alueen läpi kulkee pehmeästi kaartuva kokoojakatu Roihuvuorentie. Roihuvuorentien kautta alueelle saavutaan ja poistutaan, ja siitä erkanevat tonttikadut, joiden ympärille muodostuvat suurtontit, eli perinteisiä kortteleita suuremmat asuinrakennusalueet pihoineen (kuva 2). Julkiset palvelut kuten ostoskeskus, kirjasto, päiväkodit ja koulut on sijoitettu Roihuvuorentien varteen. (Helsingin kaupunki 2004, 11.)

Kuva 2: Roihuvuoren kartta (Helsingin kaupungin karttapalvelu 2018)

Roihuvuori on arkkitehtuurinsa ja kaupunkisuunnittelun historian kannalta arvokas alue. Nykyinen Roihuvuoren alue on vanhaa kulttuuriseutua, joka on kuulunut aiemmin Herttoniemen kartanon laajoihin tiluksiin. Alueliitosten toteuduttua vuonna 1946 kaikki Herttoniemen kartanon entiset maat tulivat hallinnolliseksi osaksi Helsingin kaupunkia. Liitosalueille alettiin järjestelmällisesti rakentaa uudentyyppisiä asuma-alueita, ja Roihuvuori ja Herttoniemi olivatkin Suomen ensimmäisiä niin sanottuja aluerakentamiskohteita eli lähiöitä. Länsi-Herttoniemi kaavoitettiin ja rakennettiin pääosin 1946-1955 ja aluksi Itä-Herttoniemeksi kutsuttu Roihuvuori pääosin 1954-1964. Ensimmäiset kerrostaloasukkaat muuttivat Roihuvuoreen vuonna 1955. (Helsingin kaupunki 2004, 4-5.)

Roihuvuori on yhdistelmä vanhaa ja uutta. Alueen rakentuminen voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen: 1950-luvulla rakennetut alueet kuten keijukaistenpolku ja Tuhkimontie, Vuorenpiekontien alue ja Prinssintien alue, 1960-luvulla rakennettu Strömsin alue ja 1990-luvulla rakennettu Tulisuontien ympäristö. (Helsingin kaupunki 2004, 6.) Tällä hetkellä uusia taloja rakennetaan Roihuvuorentien ja Tulisuontien risteykseen, lähelle ostoskeskusta. Suunnitteilla on myös uusi alue Ruususenrinne, joka rakennetaan Prinssantien ja Roihuvuorentien risteyk-

seen. Alueelle rakennetaan 13 uutta rakennusta, ja asukkaita alueelle tulee noin 600. (Roihuvuori-seura 2018a.)

Roihuvuori koostuu erilaisista osa-alueista, joilla kaikilla on omat erityispiirteensä. Osa-alueiden väleissä on korttelipuistoja, talojen piha-alueet ovat väljiä ja niillä kasvaa usein runsaasti puita. Tämä kaikki luo yleisilmeestä vihreän ja puistomaisen. Roihuvuorta ympäröi vapaat luontoalueet, kuten Strömsin ranta-alueet, sekä lännessä metsäinen kalliomäki. Rakennukset ovat selkeitä ja ryhdikkäitä, ja luovat vastapainoa niitä ympäröivälle vapaalle luonnolle (kuva 3). Näin on saatu aikaan vaihtelevia, mielenkiintoisia ja kauniita piha- ja katunäkymiä. (Helsingin kaupunki 2004, 13.)

Kuva 3: Näkymä vesitorninmäeltä Roihuvuorentielle (Roihuvuori-seura 2010)

Ostoskeskus, kirjasto, kirkko, päiväkodit, ravintolat, baarit ja muut julkiset palvelut sijoittuvat myös Roihuvuorentien varteen. Alueen kouluista kolme sijaitsevat Roihuvuorentien varrella ja yksi Vuorenpeikon tien päässä kalliomäellä. Aluetta suunniteltaessa tavoitteena on ollut kylämäinen yhteisö, jota tukee se suunnittelullinen seikka, että kaikki palvelut keskittyvät yhden päätien varteen (Helsingin kaupunki 2004, 54). Puistoja alueella on useita, joista ulkopuolisille tunnetuin on Roihuvuoren Japanilaistyylinen puisto, jossa keväisin kukkivat kirsikkipuut houkuttelevat Roihuvuoreen helsinkiläisiä ja turisteja. Puistossa järjestetään kylän talokoovoimin keväisin Hanami, eli kirsikankukkien katselemisjuhla (Roihuvuoren Hanami-juhla 2018.)

Roihuvuori on tunnettu aktiivisesta yhteisötoiminnasta. Keväisen Hanami-juhlan lisäksi alueella järjestetään elokuussa Roihuvuoren kyläjuhlallat, erilaisia lapsille suunnattuja tapahtumia, esimerkiksi vuonna 2017 kesällä Tuhkimo-puistossa järjestetty lasten laakso -tapahtuma, ja maaliskuussa 2018 Roihuvuoren kirjaston 60-vuotisjuhlan kunniaksi järjestetyt Roihuvuoren

kirjamesut. Roihuvuoressa on paljon aktiivisia asukkaita, jotka haluavat osallistua oman kylän kehittämiseen ja tapahtumien järjestämiseen eri tavoin. Huomionarvoisia yhteisöprojekteja Roihuvuoressa ovat Roihuvuori-seuran yhteisövene ja laatikkopyörä, jotka ovat vapaasti jäsenten käytettävissä. Kesällä asukkaat viljelevät Roihuvuoren yhteisöperunapellolla. (Roihuvuori 2018b.)

Yhteistyökumppanina opinnäytetyöprosessissa toimii Roihuvuori-seura. Roihuvuori-seura ry on kaupunginosayhdistys, jonka kotipaikka on Helsingin kaupunki ja toimialueena on Roihuvuoren kaupunginosa. Seura työskentelee sivistyksellisten, ja sosiaalisten olojen kehittämiseksi. Seura pyrkii lisäämään viihtyisyyttä alueella, sekä toimii alueen ympäristönsuojelun ja maisemanhoidon säilymisen puolesta. Seura pyrkii lisäämään asukkaiden kiintymystä kotiseutuunsa ja lisäämään paikallishenkeä yhteisten asioiden toteuttamiseksi. Roihuvuori-seura on perustettu 13.11.1960, ja vuonna 2016 sillä oli 429 jäsentä. Tällä hetkellä vuonna 2018 seuralla on yli 500 jäsentä. Helsingin kaupungin kaupunginosayhdistysten liitosta vain muutama ylittää 500 jäsenen määrän, ja näistä muut ovat 20-30 tuhannen asukkaan alueita, kun Roihuvuoressa asukkaita on noin 8000. (Roihuvuori 2018c.)

3 Tutkimusstrategia ja menetelmävalinnat

Tässä luvussa käydään läpi tutkimusstrategia, sekä tehdyt valinnat tiedonkeruumenetelmien ja tiedon analysointimenetelmien suhteen. Työssä käytetään tiedonkeruumenetelminä kirjallisuuskatsausta ja teemahaastattelua, sekä tiedon analysointimenetelmänä teemoittelua. Opinnäytetyö on tyypiltään toiminnallinen opinnäytetyö, jossa käytetään laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä. Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on kohteen tutkiminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Pyrkimyksenä on todellisen elämän kuvaaminen sen kaikessa moninaisuudessaan sekä tosiasioiden löytäminen ja paljastaminen. Kvalitatiivisen tutkimukselle tyypillisiä piirteitä ovat esimerkiksi kokonaisvaltainen tiedonhankinta ja aineiston koonti todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa. Tietoa kerätään suoraan ihmisiltä, ja tutkija luottaa enemmän keskusteluihin ja omiin havaintoihinsa tutkimusta tehdessään. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 156-160.)

3.1 Tiedonkeruumenetelmät

Tämän opinnäytetyön tiedonkeruumenetelminä käytetään kirjallisuuskatsausta ja teemahaastattelua. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on rakentaa kokonaiskuvaa käsillä olevasta aihealueesta. Tässä opinnäytetyössä kirjallisuuskatsausta käytetään rakentamaan työn teoreettista pohjaa sekä viitekehystä. Työssä käytetty kirjallisuuskatsaus on tyypiltään kuvaileva, jota voidaan Salmisen (2011, 6) mukaan kuvailla yleiskatsaukseksi ilman tarkkoja rajoja ja sääntöjä. Tällöin käytetyt aineistot voivat olla laajoja ja niiden valintaa eivät rajaa metodiset säännöt. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on myös osoittaa, että tutkimuksen tekijä pystyy

seulomaan katsaukseen vain tutkimusaiheeseen liittyvän kirjallisuuden. Näin ollen kirjallisuuskatsaus on myös tekijälle oppimismahdollisuus.

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu lähinnä turvallisuuslähtöisen suunnittelun teorioista kuten CPTED-mallista, ja tätä mallia edeltäneistä turvallisen kaupungin suunnittelun klassikoista; Jane Jacobsin (1961) teoksesta *The Death and Life of Great American Cities* sekä Oscar Newmanin *Defensible Space* -teoksesta (1972) ja *Creating Defensible Space* -tapaustutkimuksista (1996). Muita opinnäytetyölle tärkeitä viitekehyksiä työlle ovat turvallisuuden tunteen muodostuminen ja kokeminen asuinaluekontekstissa, sekä turvallisuuskävelyn historia ja kokemukset kävelyiden suunnittelusta Ruotsista ja Suomesta, sekä Suomessa Tampereen Muotialassa toteutettu hanke, jossa alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on käytetty hyväksi rikollisuuden ennaltaehkäisyyn liittyviä periaatteita ja toimintatapoja. Tampereen Muotialan alueen suunnittelussa on käytetty laajasti hyväksi CPTED-mallin periaatteita sekä ajatuksia ympäristöpsykologian piiristä. Muotialan hanketta on arvioitu myöhemmin Maria Seppälän pro gradu -tutkielmassa (2010), jossa tarkoituksena on tutkia millä tavalla suunnittelussa käytetyt turvallisuuslähtöiset suunnitteluperusteet vaikuttavat asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta alueella. Muita kiinnostavia lähteitä ovat esimerkiksi Amsterdamissa Bijlmermeerissä (COST Action 2014) asuinalueelle tehdyt parannustoimet turvallisuuden parantamiseksi CPTED-mallin näkökulmasta, sekä Bo Grönlundin näkökulmat CPTED-malliin ja mallin uudet sovellukset Tanskassa ja Ruotsissa.

Haastattelussa kyse on ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, joka koostuu haastattelijan ja haastateltavan sanoista ja niiden merkityksestä ja tulkinnasta. Kyseessä on siis viestintä joka perustuu kielen käyttöön. Haastattelu tähtää tiedon keräämiseen, ja tavoitteena on saada luotettavaa tietoa tutkimusongelmaan liittyvistä teemoista. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 41-42, 48-49.) Tutkimushaastattelunimikkeitä on useita, ja samoillakin nimillä saatetaan puhua täysin erilaisista menetelmistä ja päinvastoin. Tutkimushaastatteluista strukturoitu, standardoitu lomakehaastattelu muodostaa toisen luokan ja kaikki muut haastattelun lajit omansa. Näitä lajeja ovat esimerkiksi strukturoimaton haastattelu, puoli strukturoitu haastattelu, teema-haastattelu ja syvähaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 43.)

Teemahaastattelu on yksi laadullisen tutkimuksen menetelmistä. Se on lomakehaastattelun ja avoimenhaastattelun välimuoto, eli haastattelun aihepiiri ja teemat ovat selvillä etukäteen, mutta kysymysten tarkka muoto ja esimerkiksi järjestys voi vaihdella haastattelutilanteessa. (Hirsjärvi ym. 2011, 208.) Teemahaastattelu on Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 47) mukaan puolistrukturoitu menetelmä. Ominaista menetelmälle on että osa haastattelun näkökohdista on lyöty lukkoon ennalta, mutta ei kaikkia. Menetelmä valittiin tähän opinnäytetyöhön, koska tarkoituksena on kerätä yksityiskohtaista tietoa Roihuvuoren turvallisuustilanteesta, ja selvittää haastateltavien henkilöiden omaa näkemystä ja omia kokemuksia turvallisuudesta.

3.2 Analysointimenetelmä teemoittelu ja työn luotettavuuden arviointi

Aineiston analysointimenetelmänä käytetään tässä opinnäytetyössä teemoittelua. Teemoittelussa aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja, eli pyritään hahmotamaan keskeisiä aihepiirejä. Näin voidaan myös vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105-107.) Tässä opinnäytetyössä teemoittelu eteni pitkälti haastattelulomakkeen mukaisesti, ja teemat muodostuivat erilaisista turvallisuuden kannalta merkittävistä teemoista kuten viihtyvyydestä, sosiaalisista suhteista ja siisteydestä. Kerätystä aineistosta nousi esille kaksi pääteemaa; asukkaiden kokemus alueesta yleensä, ja asukkaiden kokemukset turvallisuudesta. Näiden otsikoiden alle eriteltiin haastatteluissa esiin nousseita alateemoja.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston luotettavuuden arviointia on vaikeampaa erottaa itse analyysivaiheesta kuin esimerkiksi kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Laadullinen tutkimus antaa näin ollen mahdollisuuden kulkea vapaammin aineiston analyysin, tehtyjen tulkintojen ja tutkimustekstin välillä. Tutkijan tulisi näin ollen jatkuvasti pohtia tekemiään ratkaisuja, ja ottaa kantaa sekä analyysinsä kattavuuteen että tekemänsä työn luotettavuuteen. (Eskola & Suoranta 1998.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta edistää tutkijan mahdollisimman tarkka selostus tutkimuksen toteutuksesta ja eri vaiheista. Esimerkiksi haastattelututkimuksissa pyritään kertomaan olosuhteista ja paikoista joissa aineistot kerättiin, sekä haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset virhetulkinnat, häiriötekijät, ja tutkijan oma itsearviointi tilanteesta. (Hirsjärvi ym. 2013, 232.)

Mäkelän (1990, 47-59) mukaan reliabiliteetti ja validiteetti eivät ole kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin soveltuvia mittareita, joten on etsittävä muita mittapuita joiden mukaan arvioida kuinka hyvin laadullinen tutkimus on onnistunut. Mäkelän mukaan laadullisten aineistojen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota aineistojen yhteiskunnalliseen merkittävyyteen ja riittävyyteen, analyysin kattavuuteen, arvioitavuuteen ja toistettavuuteen. Analyysin kattavuudella tarkoitetaan sitä että yksittäisistä poiminnoista aineistosta ei tehdä tulkintoja ja analyysijä, ja arvioitavuudella sitä että lukija pystyy seuraamaan tutkijan päättelyä. Toistettavuus taas tarkoittaa sitä että toinen tutkija voisi luokittelu- ja tulkintäsääntöjä soveltamalla tehdä samat tulkinnat aineistosta. (Mäkelä 1990, 47-59.)

4 Asuin- ja elinympäristön suunnittelu turvallisuusnäkökulmasta

Kaupunkien ja asuinalueiden suunnittelussa pyritään vaikuttamaan rikosten ehkäisyyn ja turvallisuuden kokemuksen poistamiseen jo suunnittelu ja rakennusvaiheessa. Hyvillä ratkaisuilla voidaan vaikuttaa rikollisuuden, vahingontekojen ja häiriökäyttäytymisen määrään, sekä lisätä asukkaiden turvallisuuden tunnetta. Turvallisella alueella ihmiset ottavat tilan omakseen, luottavat toisiinsa ja käyttävät julkista tilaa hyödykseen. Tämä lisää turvallisuutta edelleen. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2018.)

Turvallisen kaupunkisuunnittelun historia liittyy vahvasti kaupungistumisen historiaan, ja suunnittelussa käytettävät pääperiaatteet löytyvät pitkälti edelleen alan klassikoista (Koskela 2009, 180). Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu lähinnä kahden turvallisen kaupunkisuunnitteluun liittyvän teoreetikon Jacobsin (1961) ja Newmanin (1972, 1996) teorioista, sekä niiden pohjalta kehitetystä CPTED-mallista, jolla tarkoitetaan rikoksen torjuntaa rakennetun ympäristön suunnittelun keinoin. Tässä luvussa esitellään ensin Jacobsin ja Newmanin keskeiset ajatukset turvalliseen kaupunkisuunnitteluun liittyen, sekä CPTED-malli ja siitä esitettyä kritiikkiä.

4.1 Turvallisuuslähtöinen suunnittelu

Turvallisen kaupunkisuunnittelun klassikko, Jacobsin teos *The Death and Life of Great American Cities* julkaistiin vuonna 1961 ja siinä Jacobs esitteli jopa vallankumouksellista kritiikkiä vallitsevaa rationaalista kaupunkisuunnittelua vastaan. Hänen mukaansa kaupunkisuunnittelussa oli epäonnistuttu turvallisen ja viihtyisän ympäristön rakentamisessa, ja että ympäristön liian suuri mittakaava sekä tyhjät vain autoille tarkoitetut kadut estivät ihmisten liikkumisen kaduilla, ja näin ollen myös luonnollisen valvonnan. (Kytä ym. 2008, 31.) Jacobs puhuu ”kadun katseista” eli valvovista silmistä, jolloin valvonta alueella tapahtuu kuin itsestään. Olenaisista hänen mukaansa on katuelämän elävöittäminen ja epävirallisen sosiaalisen kontrollin lisääminen kaduilla ja asuinalueilla. Kaupunkiin tulisi luoda katuja joilla olisi erilaisia toimintoja, kuten liikehuoneistoja ja kahviloita. Näin ollen kaduilla olisi elämää ja enemmän ihmisiä liikkeellä. Asuinalueilla tulisi myös olla liikehuoneistoja asuintalojen pohjakerroksissa, joka lisäisi alueen turvallisuutta. (Koskela 2009, 180-181.) Turvallisella kadulla on Jacobsin mukaan kolme ominaisuutta: Julkinen ja yksityinen tila on selvästi rajattu erilleen, kadulla toteutuu ajatus luonnollisesta valvonnasta, ja kadulla tai jalkakäytävällä tulee olla käyttäjiä melkein jatkuvasti. Katujen käyttäjät houkuttelevat myös ihmisiä katsomaan ulos asuinnoistaan ja tarkkailemaan kadun elämää, jolloin he lisäävät myös niin sanottuja ”kadun katseita”. (Jacobs 1961, 34-35.)

Toinen turvallisuuslähtöisen suunnittelun klassikko on Oscar Newmanin *Defensible Space* -teos vuodelta 1972. Newman on jatkanut aiheen kehittelyä, ja kirjoittanut aiheesta tapaustutkimuksia vuonna 1996. *Defensible Space* -teoksessaan Newman esitteli muun muassa puolustettavan tilan käsitteen, joka kuvaa sitä kuinka turvallisuuden edistämiseen tulisi Newmanin mukaan pyrkiä. Puolustettavan tilan käsite koostuu neljästä elementistä: territoriaalisuudesta, rakentamisen imagotekijöistä, erilaisten toimintojen sekoittamisesta sekä luonnollisesta valvonnasta. (Kytä ym. 2008, 31-34.) Territoriaalisuudella tai territoriaalisella siteellä Newman tarkoittaa sitoutumista ympäristöön, ja tunnetta siitä että kuuluu johonkin ympäristöön tai alueeseen. Tämä kuuluvuuden tunne tekee asukkaista aktiivisia ja vähentää välinpitämättömyyttä esimerkiksi omaa asuinaluetta kohtaan. Territoriaalisuus vahvistaa asukkaiden identiteettiä ja lisää turvallisuuden tunnetta, sekä viestii erilaisin merkein ja fyysisten rakentei-

den kautta, että tila on asukkaidensa hallussa. Selkeiden tilahierarkioiden luominen edistää omasta alueesta huolehtimista ja sen avulla viestitään ulkopuolisille mikä alue ja tila kuuluu kenellekin. Toimivalla tilahierarkialla on Newmanin mukaan neljä tasoa: julkinen, puolijulkinen, puoliyksityinen, yksityinen. Ulkopuolisille pystytään näin ollen hienovaraisinkin viihein kertomaan kenelle alue kuuluu, kuka siitä huolehtii ja kuka sitä saa käyttää. (Kyttä ym. 2008, 31-32.) Aura, Horelli ja Korpela (1997, 140-141) kirjoittavat territorioden olevan alueita jotka jotenkin personalisoidaan tai merkitään, ja joita puolustetaan ulkopuolisia tunkeilijoita vastaan. Heidän mukaansa kokemukseen paikkaan kuulumisesta liittyy usein tunne osallisuudesta tai kotoisuudesta. Nämä tunteet taas ovat usein huomaamattomia jotka liitetään tuttuuden ja viihtyisyyden kokemuksiin. (1997, 127.) Koskela (2009, 183) taas kritisoi territorialisuutta me vastaan muut -ajattelusta. Erilaisilla tilahierarkioilla voidaan luoda mielikuvaa myös kuulumattomuudesta ja sulkea ihmisiä ulkopuolelle.

Newmanille kuten Jacobsillekin tärkeää on sosiaalinen vuorovaikutus, joten hän ei varsinaisesti kannata tilojen rajaamista aidoin. Arkkitehtuuri parhaimmillaan lisää sosiaalista vuorovaikutusta, ja ainakin on mahdollista rakentaa niin että sen yli voidaan keskustella. (Koskela 2009, 182.) Territoriaalista tilaa voidaan vahvistaa muun muassa niin että asukkaat pystyvät vaikuttamaan asuinpaikkansa ulko- ja sisätilojen käyttöön: sisäänkäynnit suunnitellaan niin että asukkaiden on helppoa tunnistaa sinne kuulumattomat henkilöt, ja julkiset pihat ja puistot suunnitellaan niin että niille päästään suoraan yksityisiltä pihoilta. (Kyttä ym. 2008, 32.) Newmanin mukaan alueiden väliin tulisi myös jättää turvallisuutta lisäävä vyöhyke, ja vilkkaimmat alueet olisi erotettava muista alueista. (Laitinen & Aromaa 2005, 94.)

Puolustettavan tilan käsite liittyy myös Newmanin mukaan rakentamisen imagotekijöihin. Imagotekijöillä tarkoitetaan laadukkaiden materiaalien käyttämistä rakentaessa ja rakennuksien huolellista suunnittelua. Laadukas rakentaminen estää asukkaita vieraantumasta ja leimaantumasta, tai tuntemasta eristetyksi tulemisen tunnetta. Myöhemmin rakentamisen imagotekijät -ajatusta on laajennettu käsittämään myös alueen kunnessapidon. Esimerkiksi Wilsonin ja Kellingin vuonna 1982 esittelemässä Broken Windows -teorian mukaan ensimmäinen rikottu ikkuna joka jätetään alueella korjaamatta, viestii mahdollisille rikoksentekijöille että alueesta ei huolehdita ja he rikkovat helpommin lisää ikkunoita. Näin ollen epäjärjestys lisääntyy ja voi lopulta johtaa vakavampiin rikoksiin. (Wilson ja Kelling 1982, 1989.) Ympäristön siisteyden vaikutusta turvallisuudentunteisiin on tutkinut myös McCrea, Shyy, Western ja Stimson (2005, 8-18). Heidän mukaansa yksilölliset ominaisuudet ja ympäristön epäjärjestys, kuten siisteys ja vandalismi olivat tärkeimmät tekijät turvattomuuden tunteen muodostumisessa.

Kolmas Newmanin mainitsema elementti on sekoitetut toiminnot. Idea Newmanilla on samansuuntainen kuin Jacobsillakin: alueelle tulisi sijoittaa erilaisia toimintoja kuten asuntoja, työpaikkoja ja erilaisia palveluita. Näin alue olisi vilkas ympäri vuorokauden. (Kyttä ym. 2008,

31-34.) Neljäs Newmanin elementeistä on luonnollinen valvonta, jota ovat korostaneet myös useat muut CPTED-mallin edeltäjät ja kehittäjät. Kuten jo aiemmin on mainittu, Jacobs (1961) korostaa ”kadun katseita”, ihmisten kohtaamista kadulla ja näin ollen syntyvää luonnollista valvontaa. Jacobsin ja Newmanin näkemykset eroavat siinä että Jacobs puhuu lähinnä taajamien ja kaupunkien keskustojen turvallisuudesta, kun taas Newman keskittyy asuinalueisiin ja lähiöihin ja siihen mitä luonnollinen valvonta tarkoittaa näissä ympäristöissä. Ajatus perustuu siihen että ympäristön suunnittelulla ja arkkitehtuurilla on mahdollista lisätä rikollisten kiinnijäämisen riskiä ja näin ollen lisätä rikosten epätodennäköisyyttä. Silti sekä Jacobs että Newman tähtäävät rikosten ehkäisyyn mutkan kautta, sosiaalista kontrollia tukemalla. Fyysisen ympäristön suunnittelu tähtää siis molemmilla juuri sosiaalisen tilan löytämiseen ja siihen panostamiseen. (Koskela 2009, 182-183.)

Territoriaalisuuden käsitteeseen liittyy Newmanilla ajatus myös paikan hengestä. Hänen mukaansa fyysisen ympäristön omaleimaisuutta ja tunnistettavuutta lisäämällä helpotetaan asukkaiden paikkaan kuulumista ja sen mieltämistä omaksi. Kaupunkisuunnittelun historiassa ja nykypäivänäkin on usein korostettu asukkaiden osallistumista, ja tähän paikan henki -ajattelu sopii hyvin. Ajattelutapa korostaa nimenomaan yksilöitä ja yksittäisten ihmisten toimia esimerkiksi kaupunginosansa hyväksi, ei yhteiskunnallisia rakenteita. (Koskela 2009, 183.)

4.2 CPTED-malli ja siitä esitetty kritiikki

CPTED-malli eli rikosten ehkäisy rakennetun ympäristön suunnittelun keinoin syntyi Jacobsin ja Newmanin teorioiden pohjalta. 1980-luvulla rikoksentorjuntaan keskittyvässä kaupunkisuunnittelussa tapahtui käänne. Siinä missä Jacobs ja Newman olivat keskittyneet sosiaalisiin suhteisiin ja rikoksentorjuntaan ihmisten välisen vuorovaikutuksen avulla, nyt korostettiin fyysisen ympäristön merkitystä ja uskottiin että rikoksia voidaan ehkäistä arkkitehtuurin keinoin ja fyysisistä ympäristöä muuttamalla. Näin syntyi virallisesti CPTED-malli, mutta myös muita samantapaisia koulukuntia. CPTED-mallin myötä rikoksia pyrittiin estämään suojautumalla. Panostettiin enemmän kulunvalvontaan, sisäänpääsyn estämiseen ja pakoreittien sulkemiseen. CPTED-mallin keskeinen ajatus on että tietyt fyysiset ympäristöt tuottavat rikollisuutta, ja toiset vähentävät sitä. (Koskela 2009, 184.)

Clarcken ja Mayhew’n vuonna 1980 julkaisemassa teoksessa ”Designing Out Crime” sekä Clarcken myöhemmässä teoksessa ”Situational Crime Prevention: Successful Case Studies” käydään myös läpi muun muassa luonnollisen valvonnan tekniikoita. Malliin liittyy olennaisesti myös ajatus että rikokset eivät tapahdu sattumanvaraisesti, vaan päätös liittyy paikkaan ja tilanteeseen, jolloin paikka ja tilanteet johdattavat toimimaan tietyllä tavalla. Näin ollen rikoksentekijä valitsee kohteen rationaalisesti. (Kytä ym. 2008, 36.) Situational Crime Prevention -mallin tarkoituksena on tehdä rikollisesta toiminnasta mahdollisimman vähän palkitsevaa, ja tähän tavoitteeseen pyritään viidellä eri tavalla: tehdään rikoksen tekemisestä mahdollisimman vaikeaa ja hankalaa, lisätään välitöntä kiinnijäämisen riskiä, tehdään rikoksesta saatava

hyöty mahdollisimman pieneksi, vähennetään niin sanottuja tekosyitä jotka johtavat rikolliseen toimintaan, sekä vähennetään mahdollisia houkutuksia ja provokaatioita (Clarke 1997, 2-6). Clarken Situational Crime Prevention -malliin liittyy läheisesti niin kutsuttu arkirutiiniteoria (Routine Activity Theory), joka perustuu ajatukseen että myös rikoksentekijällä on omat arkirutiininsa. Hän elää tietyllä alueella, ja kulkee samoja reittejä esimerkiksi töihin, kauppaan, kouluun, baariin ja niin edelleen. Arkirutiiniteorian esittelivät Felson ja Cohen (1979), ja sen yhden perusajatuksen mukaan rikoksen tekemisessä kohtaavat kolme tekijää: motivoitunut rikollinen, puutteellinen valvonta ja sopiva kohde. (Burke 2009, 53.)

Newmanin ajatusten pohjalta Amerikassa kehitettiin erilaisia rikosentorjuntaprojekteja, jotka liittyivät rikosentorjuntaan ympäristösuunnittelun keinoin. Newmanin ideoita kehitettiin edelleen, ja luotiin neljä uutta strategiaa näiden uusien ajatusten otsikoiksi: 1) Valvonta, jolla tarkoitettiin esimerkiksi valaistuksen lisäämistä, ikkunoiden ja valvontakameroiden lisäämistä ja vartijoiden ja poliisien valvonnan lisäämistä. 2) Liikkumisen rajoittaminen, joka sisälsi Newmanin ajatukset symbolisista aidoista ja tilojen jakajista, mutta myös turvallisuustekniikkaa, ja lukkojen käyttöä. 3) Aktiivisuuden lisääminen, eli erilaisten toimintojen lisäämistä alueelle, mikä tekisi näistä houkuttelevampia ja lisäisivät alueiden käyttöä. 4) Motivaation lisääminen, eli ihmisten saaminen mukaan rikostenehkäisyyn. Tällä tarkoitettiin esimerkiksi parempaa yhteistyötä poliisin ja asukkaiden sekä alueen muiden toimijoiden kesken. (Poyner 1983,10-11.)

Vuosien saatossa CPTED-mallia on kehitetty eteenpäin ja sen painopiste on siirtynyt lähemmäksi esimerkiksi Jacobsin ajatuksia kadun katseista, luonnollisesta valvonnasta ja katujen ihmisille sopivasta mittakaavasta. Puhutaankin toisen sukupolven CPTED-mallista. Yhdysvaltalaiset CPTED-tutkijat Greg Saville ja Gerry Cleveland ovat tutkineet alun perin Christopher Alexanderin (1977) kehittämää Pattern Language -mallia, jossa kuvataan 253 ympäristön suunnittelun periaatetta. Periaatteet yhdessä muodostavat niin kutsutun kielen, jota voidaan käyttää apuna isoissa ja pienissä ympäristön suunnitteluun liittyvissä projekteissa. Ideana on että noudattamalla tiettyjä suunnitteluperiaatteita, esimerkiksi siitä kuinka monta kerrosta talossa saisi olla, voidaan rakentaa miellyttäväksi koettua, yhteisöllisyyttä tukevaa ja turvallista ympäristöä (Kyttä ym. 2008, 38).

CPTED-mallia on kritisoitu lähinnä sen suppeasta tavasta hahmottaa rikollisuutta ja rikoksentekijää. Malli keskittyy lähinnä vain fyysisen ympäristön huomioimiseen, ja rikosten ehkäisyyn fyysisestä ympäristöstä muokkaamalla. Näin ollen huomiotta jäävät kokonaan yhteiskunnalliset asiat kuten tuloerot ja syrjäytymiseen johtavat tekijät. Malli ei myöskään ota huomioon niin sanottua irrationaalista rikoksentekijää, vaan keskittyy ajatukseen että rikoksentekijä tekee rikoksen jos ympäristö on sille suotuista. (Kyttä ym. 2008, 30-39.)

CPTED-lähestymistapa ei myöskään käsittele turvattomuudentunnetta, eikä näin ollen ota huomioon, että rikoksen pelko on yhtä lailla ongelma kuin rikollisuus sinänsä (Koskela 2009, 185). Tanskalainen arkkitehti ja yliopistoprofessori Bo Grönlund, jonka erikoisalaa on arkkitehtuurin ja rikosten torjunnan väliset suhteet on myös pohtinut CPTED-malliin liittyen subjektiivista koettua turvallisuutta ja objektiivista todellisuudessa tapahtunutta rikollisuutta. Hänen mukaansa nämä kaksi on erotettava toisistaan koska niiden välillä voi olla suuri ero. Median antama kuva riskeistä ja tapahtuneista rikoksista voi olla vääristynyt. Erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin kuuluvilla on erilaiset riskit joutua rikoksen uhreiksi, esimerkiksi paikka ja vuorokaudenaika voivat vaihdella suuresti. Turvattomuuden ja turvallisuuden kokemukseen vaikuttaa Grönlundin mukaan myös ikä ja sukupuoli, tosin usein eniten turvattomuutta kokevat ne jotka todellisuudessa rikostilastojen valossa kokevat sitä kaikkein vähiten. (Kyttä ym. 2008, 37.) Grönlundin mukaan turvallisuuden tunne lisää paikkojen ja alueiden käyttöä, ja näin ollen myös luonnollista valvontaa. Hyvinvointi urbaanissa ympäristössä tarkoittaa hyvin hoidettuja julkisia paikkoja, joissa ihmiset viihtyvät, ja joissa he tuntevat olonsa turvallisiksi. Viihtyisyys onkin yksi tekijä joka osaltaan lisää turvallisuudentunnetta. (Grönlund 2000, 3.)

Sekä Grönlund että Koskela pohtivat molemmat CPTED-mallin vaikutusta avoimeen yhteiskuntaan. Kuinka paljon rikosten torjunta vähentää vapauttamme liikkua ja käyttää erilaisia julkisia paikkoja, ja kuinka paljon olemme valmiita sietämään vapauden menetystä rikostentorjunnan nimissä. Grönlundin mukaan urbaaniin ympäristöön kuuluu viihtyisyyden lisäksi myös jännittävyys ja mahdollisuus tehdä erilaisia valintoja. Pohjoismaissa rikostentorjuntaa on pyritty tekemään enemmän avoimen yhteiskunnan ehdoilla kun taas esimerkiksi Amerikassa Los Angelesissa tietyillä alueilla talot ovat muurein ympäröityjä ja hyvin valvottuja. Koskelan mukaan tällainen arkkitehtuuri vähentää tunnetta tasa-arvoisuudesta ja avoimuudesta. Pelkoa ei näin ollen lisääkään välttämättä väkivalta ja rikollisuus, vaan turvallisuuden nimissä tehtävät toimenpiteet. (Koskela 2009, 186-187.) Grönlund kiinnittää huomiota myös siihen, että CPTED-sertifioidut alueet voivat tulevaisuudessa olla kalliimpia kuin tavalliset alueet. Amerikkalaisen turvallisuusajattelun lisääntyminen, ja teknisten turvallisuusjärjestelmien ja vartiointin lisääntyminen on kannattavaa erityisesti yksityisille turvallisuusalan firmoille. (Grönlund 2000, 4-5.)

5 Turvallisuus ja turvattomuus käsitteinä

Opinnäytetyön toisen käsittekokonaisuuden muodostavat turvallisuus ja turvattomuuden kokeminen. Turvallisuus on monimutkainen, moneen elämän osa-alueeseen liittyvä käsite. Sillä voidaan tarkoittaa objektiivista eli ulkoista, tai subjektiivista eli koettua tilaa, sekä näiden kahden välistä suhdetta. Näin ollen turvallisuudella voidaan tarkoittaa mitattavissa olevaa turvallisuuden tasoa, eli jo tapahtuneita rikoksia tai onnettomuuksia, tai ihmisten kokemusta turvallisuudesta tai turvattomuudesta. (Niemelä & Lahikainen 2000, 21-22.) Ihmiset voivat pelätä ja kokea turvattomuutta vaikka rikosten todennäköisyys alueella olisi pieni. Ympäristö

ei siis välttämättä ole hyvä ja turvallinen vaikka alueella ei tapahtuisikaan rikoksia, vaan asukkaiden tulee kokea olonsa turvalliseksi. (Rakennettu ympäristö, rikollisuus ja turvattomuus 1995, 7.)

5.1 Turvallisuuden ulottuvuudet ja osa-alueet

Koskela (2009, 103-107) jakaa turvallisuuden viiteen eri ulottuvuuteen. Turvallisuus voi olla ensinnäkin laskennallinen käsite, eli toteutuneista rikoksista voidaan päätellä missä paikoissa ja tilanteissa on suurin riski joutua rikoksen kohteeksi. Toinen ulottuvuus on turvallisuus henkilökohtaisena tunteena. Turvattomuus ei silloin ole riippuvainen tilastoista ja todellisista riskeistä, vaan sidoksissa omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin. Koskelan mukaan turvallisuus on myös kulttuurinen käsite. Erilaisista taustoista tulevat ihmiset kokevat erilaiset asiat pelottavina ja uhkaavina, ja kokevat eri tavoilla väkivallan uhkaa. Turvallisuutta voidaan edelleen tarkastella sosiaalisesta näkökulmasta. Olennaista ovat erilaiset vuorovaikutustilanteet ja paikallisen kulttuurin tuntemus, sekä reagoiminen ja toiminta erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Viidenneksi ja viimeiseksi Koskela nostaa esiin turvallisuuden imaginäärisenä kokonaisuutena. Turvallisuus voidaan nähdä näin ollen kollektiivisen mielikuvituksen tuotteena, johon vaikuttavat media ja muut tietolähteet. Taulukossa 1 esitetään turvallisuuden ulottuvuudet, niihin vaikuttavat tekijät, sekä erilaisia tarkastelunäkökulmia eri ulottuvuuksille. (Koskela 2009, 103-107.)

Turvallisuuden käsite	Vaikuttajia	Heijastuspinta
Laskennallinen	riskien arviointi, elämäntapa	rikostilastot
Koettu/Henkilökohtainen	elinkaari, kokemukset	elämäkokemukset
Kulttuurinen/Rakenteellinen	sukupuoli, ihonväri, seksuaalinen suuntautuminen	asema suhteessa muihin, (ala)kulttuurit
Sosiaalinen	sosiaaliset taidot, semioottiset taidot	asema suhteessa muihin, vuorovaikutustaidot
Imaginäärinen	media, kollektiivinen mielikuvitus	mielikuvat turvallisuudesta/turvattomasta

Taulukko 1: Turvallisuuden ulottuvuudet (Koskela 2009, 104)

Koskelan (2009, 104-106) turvallisuuden jaottelu viiteen eri ulottuvuuteen on tämän työn kannalta mielenkiintoinen, koska se tarkastelee pelkoa ja turvattomuutta laajasti yksilön näkökulmasta. Turvattomuus on subjektiivinen ja erittäin yksilöllinen kokemus, joka syntyy

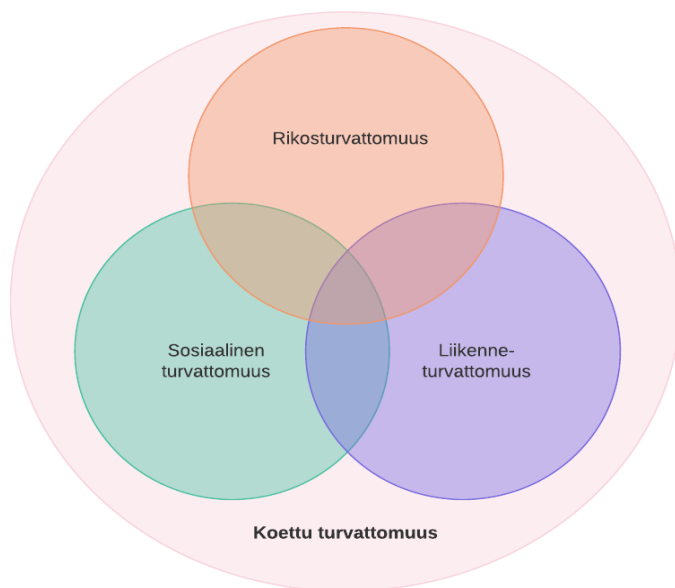
tietyssä tilassa tai paikassa. Siihen vaikuttavat ihmisen omat ominaisuudet, kulttuuriperintö, omat kokemukset, oma kyky toimia erilaisissa tilanteissa ja kyky hahmottaa tilanteita, sekä median ja muiden tietokanavien luomat mielikuvat turvallisuudesta ja turvattomuudesta.

Niemelä & Lahikainen (2000, 25-36) jakavat turvallisuuden kuuteen eri lohkoon. Vastakohtana kapealle turvallisuuskäsitykselle, jonka mukaan turvallisuus liittyy vain valtioiden tehtävään suojella kansojansa viholliselta, tässä laajassa turvallisuuskäsityksessä pyritään ottamaan huomioon kaikki inhimillisen elämän osa-alueet. Tämän opinnäytetyön kannalta tärkein näistä kuudesta lohkoista on sosiaalinen ja yhteisöllinen turvallisuuskäsitys. Tämä turvallisuuskäsitys koskee nimenomaan ihmisen lähi-piiriä, asuinyhteisöä, ja muita sosiaalisia verkostoja. Turvattomuutta näissä verkostoissa aiheuttavat esimerkiksi väkivalta, ilkivalta, sekä erilaiset laiminlyönnit. Näin ollen asuinympäristössä turvattomuutta voivat aiheuttaa esimerkiksi erilainen väkivalta kaduilla, varkaudet, seksuaalirikokset, tai julkisten paikkojen sotkeminen ja rikkominen. Tässä opinnäytetyössä aihetta lähestytään myös sosiaalisen ja yhteisöllisen turvallisuuskäsityksen näkökulmasta. Asukkaiden kokemuksen turvallisuudesta oletetaan muodostuvat sosiaalisista suhteista, yhteisöön kuulumisesta, omista ja muiden turvallisuuskokemuksista alueella, sekä esimerkiksi sosiaalisen median vaikutuksesta. (Niemelä & Lahikainen 2000, 31.)

5.2 Kokemus turvattomuudesta

Niemelän ja Lahikaisen (2000, 9-10) mukaan turvallisuus ja turvattomuus liittyvät elämisen ehtoihin ja elämäkokemukseen. Kokemukset ovat yksilöllisiä, ja liittyvät sukupuoleen, ikään ja elämänvaiheeseen, sosioekonomiseen asemaan, toimeentuloon ja elämän varrella karttuneisiin kokemuksiin. Aiempien tutkimusten valossa läheiset asiat kuten ihmissuhteet luovat turvallisuutta ja kaukaiset kuten globaalit asiat turvattomuutta. Läheiset asiat toisaalta voivat luoda turvattomuutta, jos eivät ole kunnossa. Globaalit asiat taas eivät kykene luomaan turvallisuutta, vaikka niissä ei varsinaisesti olisi mitään huolestuttavaa. (Niemelä ja Lahikainen 2000, 9-10.)

Kyttä ym. (2008, 71-72) jakavat koetun turvattomuuden kolmeen osaan; rikosturvattomuuteen, liikenneturvattomuuteen ja sosiaaliseen turvattomuuteen (kuvio 1). Nämä kolme osa-alueita ovat tiiviisti toisiinsa yhteydessä, ja usein turvattomuuden kokemus liittyy useampaan kuin yhteen osa-alueeseen. Rikosturvattomuus voi liittyä pelkoon varkauksista tai muista omaisuusrikoksista, mutta voi olla myös pelkoa raiskauksesta, eli liittyä sosiaaliseen turvattomuuteen. Sosiaalista turvattomuutta yleensä herättävät enemmän erilaiset arkiset häiriöt kuten huutelu tai töniminen ja muu häiriökäyttäytyminen, jotka eivät kuitenkaan ole rikoksia. Liikenneturvattomuus liittyy yleensä yhteisön sosiaaliseen toimivuuteen, se on merkki häiriöistä alueella ja vaikuttaa näin ollen myös koettuun turvallisuuteen. (Kyttä ym. 2008, 71-72, 84.)

Kuvio 1: Koettu turvattomuus (Kytä ym. 2008, 72)

Roh ja Oliver (2005) sekä McCrea ym. (2005) ovat tutkineet muun muassa sosiaalisen ja fyysisen epäjärjestyksen vaikutusta turvallisuuden tunteeseen. Tutkimusten mukaan pelko ja turvattomuus lisääntyvät, koska epäjärjestys viittaa sosiaalisen kontrollin ja käyttäytymisnormien puutteeseen. Turvattomuuden tunnetta lisää viranomaisten puuttumattomuus ongelmiin, koska se kertoo syvemmistä ongelmista epäjärjestyksen taustalla. Seppälän (2010, 58) mukaan esimerkiksi liikenteen vaarantamisen voidaan ajatella olevan yhdenlaista häiriökäyttäytymistä, ja aiheuttavan näin ollen epäjärjestyä asuinalueella.

Funk, Allan ja Chappel (2007, 345-348) tutkivat sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden vaikutusta koettuun turvallisuuteen. Tutkimuksesta kävi ilmi että vain asuinaja ja luottamus naapureihin vaikuttavat positiivisesti turvallisuuden kokemukseen. Näin ollen tutkimuksen mukaan esimerkiksi yhteisön toimintaan osallistumisen aste ei vaikuttanut merkittävästi koettuun turvattomuuden tunteeseen.

Media ja muut tietolähteet vaikuttavat osaltaan koettuun turvallisuuteen. Haara, Reunanen, Näsi & Kivivuori (2017) pohtivat tutkimuksessaan uhan kokemusta ja erilaisia medialähteitä. Mediaympäristömme on muuttunut sosiaalisen median myötä monimuotoisemmaksi. Sosiaalisessa mediassa tiedon luotettavuus vaihtelee, mutta viestin kirjoittajan tuttuus tai muut ominaisuudet voivat tuoda luotettavuutta lisää. Sosiaalisessa mediassa tiedon levittäminen on helppoa, mutta sen uskottavuuden ja luotettavuuden arviointi on vaikeutunut. Rikosuutisointi aiheuttaa pelon kasvua ihmisissä, mutta vaikutukset eri ihmisiin ovat yleensä kontekstisidonnaisia. Pelon syntymiseen ja esimerkiksi turvattomuuden tunteiden kokemiseen vaikuttavat esimerkiksi vastaanottajan persoonallisuus ja aiemmat uhrikokemukset. (Haara ym. 2017.)

Rikosturvattomuuden tutkimuskirjallisuudessa on pyritty selittämään mitkä asiat vaikuttavat pelon kokemukseen. Kyttä ym. (2008, 74-75) nostavat esille kolme erilaista selitysmallia rikosten pelon taustalta. Näitä malleja ovat yksilöllinen koettu haavoittuvuus, eli uhriksi joutumisen pelko, fyysisessä ympäristössä havaitut merkit häiriöistä, sekä rapautuva yhteisöllisyys (McCrea ym. 2005, 8-14). Uhriksi joutumisen pelko on keskeisimpiä selitysmalleja rikospelon taustalla. Joko oma kokemus rikoksen uhriksi joutumisesta, tai välillinen uhrikokemus selittävät usein koettuja turvattomuuden tunteita. Välillisellä kokemuksella tarkoitetaan sitä, että ne henkilöt jotka kokevat olevansa suojattomampia esimerkiksi sukupuolen tai fyysisten ominaisuuksien perusteella kokevat myös enemmän turvattomuutta ja pelkoa. Fyysinen ja sosiaalinen epäjärjestys voivat myös lisätä turvattomuuden tunnetta. Sosiaalisella epäjärjestyksellä tarkoitetaan esimerkiksi häiritsevä käyttäytymistä, juopottelua, tai levottomia naapureita. Fyysistä epäjärjestystä taas ovat rikutut paikat, roskat tai töhrityt seinät. Rapautuvalla yhteiskunnalla tarkoitetaan huolta yhdyskunnan ongelmista ja tästä seuraavaa turvattomuuden tunnetta. Asukkaat eivät luo toisiinsa tällöin vahvoja siteitä, eikä esimerkiksi asuinalueelle muodostu sosiaalisia verkkoja jotka pitäisivät huolta toisistaan. (Kyttä ym. 2008, 74-79.)

Parhaimmillaan elinympäristö auttaa selviytymään arjen haasteista, ja silloin on tärkeää että ympäristö vastaa ihmisten tarpeisiin. Usein samat suunnitteluperiaatteet ja ratkaisut pätevät, pyritään sitten turvalliseen ympäristöön tai hyvään ja viihtyisään ympäristöön. Tällaisia periaatteita voivat olla esimerkiksi inhimillinen ja miellyttävän tuntuinen mittakaava, moni-ilmeisen alueen luominen, riittävä ja paikkaan sopiva valaistus, sekä ihmisten välisen vuorovaikutuksen lisääminen. (Hirvola 2016, 9-11.)

6 Opinnäytetyön toteutus

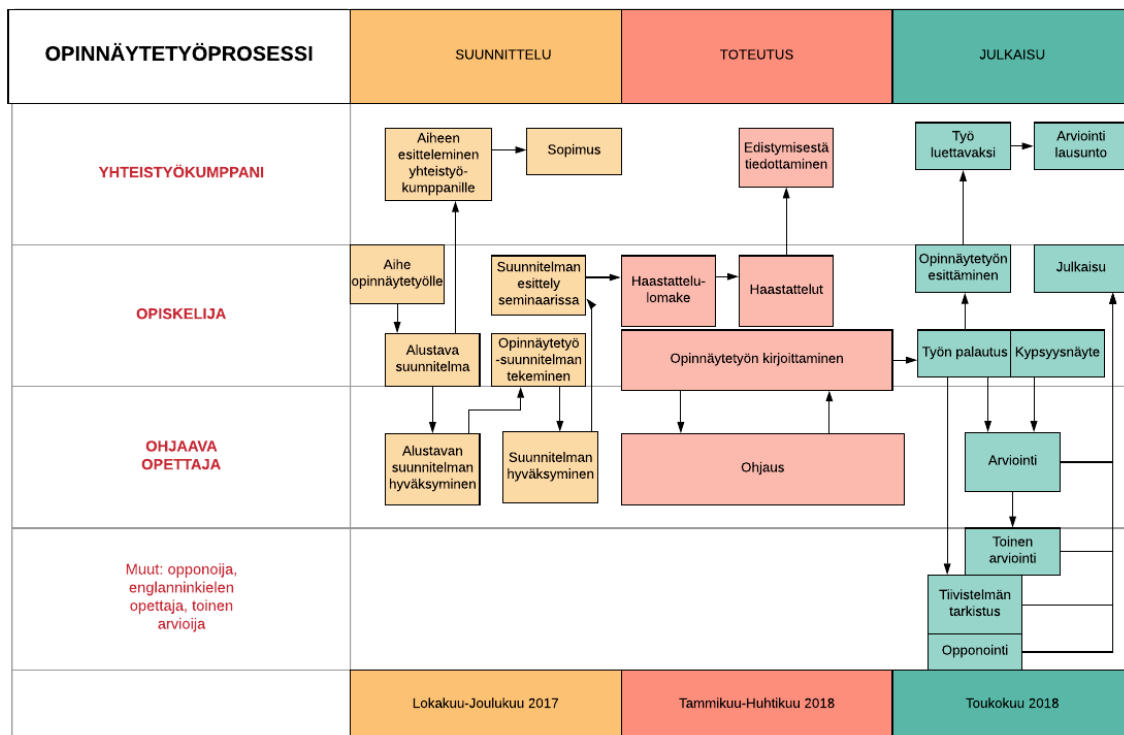
Tässä luvussa käydään läpi opinnäytetyön prosessia ja etenemistä, aineiston hankintaa sekä turvallisuuskävelyn suunnittelun vaiheita. Opinnäytetyöprosessi aloitettiin syyskuussa 2017, vaikka aihetta oli kypsyttely jo hieman pidempään. Lähtökohtia opinnäytetyölle olivat henkilökohtaisesti oma kiinnostukseni ymmärtää mistä kokemus turvallisuudesta ja turvattomuudesta syntyvät, sekä halu kehittää omaa asuinympäristöä turvallisemmaksi ja viihtyisämmäksi.

6.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön työprosessi alkoi suunnitelman kirjoittamisella ja kirjallisuuteen tutustumalla. Suunnitelma esitettiin opinnäytetyöseminaarissa Laurea Leppävaarassa 21.11.2017, ja siinä käytiin läpi alustavasti työn tavoitetta ja tarkoitusta, menetelmiä, ja teoriapohjaa. Suunnitelmassa pyrin myös määrittelemään tarkemmin opinnäytetyölle aikataulua. Haastattelupohjan suunnittelun aloitin joulukuussa 2017. Haastattelut toteutettiin helmi- ja maaliskuun aikana 2018 ja suurin osa kirjoitustyöstä ajoittui helmi-huhtikuulle. Kuviossa 2 hahmotetaan

opinnäytetyöprosessia, sekä ajallisesti, että siihen liittyvien eri henkilöiden työpanosta työn eri vaiheissa.

Suurimmat haasteet opinnäytetyöprosessin aikana liittyivät tutkimuskysymyksiin, ja työn alkuperäiseen oletukseen siitä että asukkaat kokevat enemmän turvattomuuden tunteita alueella. Tutkimuskysymykset muuttuivat työn edetessä varsinkin siinä vaiheessa kun sain ensimmäisten haastattelujen muodossa lisää tietoa aiheesta.

Kuvio 2: Opinnäytetyöprosessi

Haastattelujen edetessä havaittiin, että haastateltavat kokivat Roihuvuoren alueella vain vähän turvattomuutta. Varsinaista ”pelon maantiedettä” ei ollut havaittavissa. Tästä syystä tutkimuskysymyksiä osittain muutettiin ja poistettiin matkan varrella. Suunnitteluvaiheessa tutkimuskysymyksenä oli myös kuinka turvattomuudentunne vaikuttaa turvattomaksi koettujen tilojen tai paikkojen käyttöön. Tästä kysymyksestä kuitenkin luovuttiin, koska haastateltavista vain yksi kertoi muuttaneensa kulkureittiään turvattomuuden tunteen vuoksi. Toinen poistettu tutkimuskysymys oli kuinka CPTED-mallia voidaan käyttää hyödyksi jo olemassa olevan alueen turvallisuuden kehittämisessä. Tämä kysymys oli prosessissa mukana pidempään, ja yhtenä mahdollisuutena olisi ollut suunnitella esimerkiksi tarkistuslista CPTED-mallin periaatteita noudattaen juuri Roihuvuoreen sopivaksi. Lopulta kuitenkin tehtyjen haastattelujen perusteella turvallisuuskävely tuntui antoisammalta ja kiinnostavammalta tavalta kehittää Roihuvuoren turvallisuutta, joten ajatus tarkistuslistasta hylättiin.

6.2 Teemahaastattelujen toteutus

Haastattelujen tavoitteena oli saada mahdollisimman laaja näkemys siitä kuinka asukkaat kokevat Roihuvuoren turvallisuustilanteen. Tästä syystä menetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, koska näin olisi mahdollista saada tietoa aiheesta laajemmin ja tarkemmin.

Haastattelukysymykset tehtiin lähinnä Jacobsin (1961) ja Newmanin (1972, 1996) teorioiden ja näkemysten pohjalta ja niitä suunniteltaessa käytettiin viitekehyksenä Maria Seppälän (2010) pro gradu -tutkielmaa. Haastattelurunko oli kaksiosainen (liite 1), jossa ensimmäisessä osassa pyrittiin selvittämään kuinka teoreetikkojen turvallisuuslähtöiset suunnitteluperusteet toteutuvat Roihuvuoren alueella, ja onko niillä merkitystä asukkaiden turvallisuuden tunteeseen. Toisessa osassa pyrittiin löytämään ne kohdat alueella joissa asukkaat mahdollisesti kokisivat turvattomuutta, ja löytämään syitä näille kokemuksille.

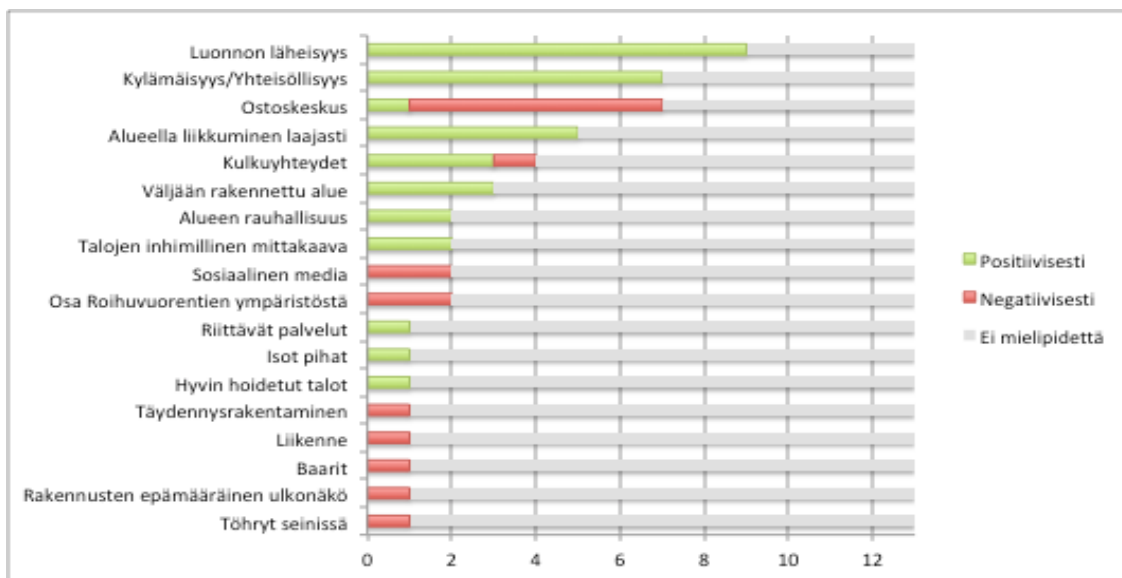
Tavoitteena oli alun perin löytää 15 haastateltavaa, joista mahdollisuuksien mukaan puolet olisi miehiä ja puolet naisia. Tämä siksi, että tutkimuksessa pohdittiin turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksia, joihin usein yhtenä vaikuttavana tekijänä on sukupuoli. Haastateltavia etsittiin tutkimukseen Roihuvuori-seuran kautta, omien kontaktien kautta, sekä paikallisesta Facebook-ryhmästä. Haastatelluista henkilöistä kaksi kuului Roihuvuori-seuran hallitukseen, neljä haastateltavaa löytyi paikallisen Facebook-ryhmän kautta, ja loput seitsemän omien kontaktien kautta. Lopulta haastatteluja tehtiin 13, ja haastatelluista henkilöistä 4 oli miehiä ja 9 naisia. Haastateltavat olivat iältään 25-78 -vuotiaita, ja he olivat asuneet alueella 5-56 vuotta.

Haastattelut toteutettiin helmi- ja maaliskuun aikana vuonna 2018. Teemahaastattelut tehtiin joko asukkaiden kotona, Roihuvuoressa kahvila Riossa tai Roihuvuoren kirjastossa. Ne kestivät 15 minuutista 50 minuuttiin, mutta keskimäärin haastattelut olivat 35 minuuttia pitkiä. Haastattelut nauhoitettiin, ja ne litteroitiin lähes kokonaan sanasta sanaan. Litteroinnin tarkoituksena oli helpottaa haastatteluaineiston käsittelyä analysointivaiheessa.

7 Opinnäytetyön tulokset

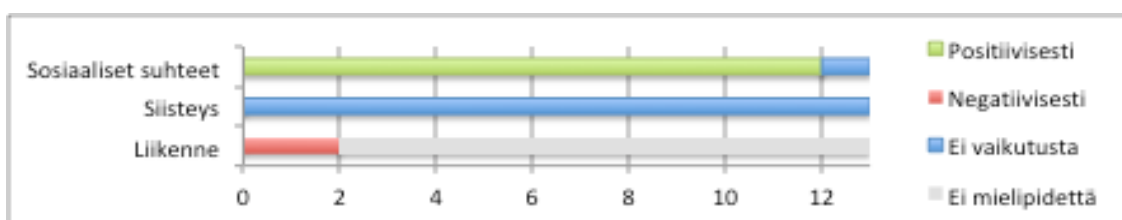
Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Roihuvuoren alueen turvallisuutta. Työn lähtökohtana on tutkia teemahaastattelujen avulla mistä asukkaiden kokemus turvallisuudesta muodostuu, ja mitkä tekijät vaikuttavat turvallisuuden ja turvattomuuden kokemiseen Roihuvuoren asuinalueella. Haastatteluilla kerätystä aineistosta kävi ilmi että asukkaiden kokemus alueesta yleisesti vaikuttaa myös turvallisuuskokemuksiin. Turvallisuuslähtöiset suunnitteluperusteet, kuten Jacobsin näkemykset luonnollisesta valvonnasta sekä Newmanin ajatus territoriaalisuudesta liittyvät myös turvallisuuskokemusten lisäksi kokemukseen alueesta laajemmin (Seppälä 2010, 34). Näistä syistä aineistoa käsiteltiin kahdesta eri näkökulmasta, ensin yleisen kokemuksen kautta ja toiseksi turvallisuuskokemuskulmasta.

Aineistosta nousi esiin kolme teemaa, jotka vaikuttavat alueen yleiseen kokemukseen. Näitä olivat viihtyisyyteen vaikuttavat tekijät, yhteisöllisyyden kokeminen ja liikkuminen alueella. Kaaviossa 2 on kuvattu teemat jotka vaikuttivat asukkaiden yleiseen kokemukseen alueesta joko positiivisesti tai negatiivisesti. Kaaviossa on nähtävissä 13 haastattelun asukkaan esiin nostamat teemat eriteltyinä.

Kaavio 1: Alueen yleiseen kokemukseen vaikuttavat tekijät Roihuvuoressa

Asukkaiden turvallisuuskokemuksen muodostumiseen vaikuttavia teemoja taas olivat sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus, ympäristön erityispiirteet ja liikenteestä aiheutuvat vaaratilanteet. Kaaviossa 3 kuvataan näiden teemojen vaikutusta asukkaiden turvallisuuden tunteeseen. Kaaviosta käy ilmi että sosiaaliset suhteet koettiin vastaajien näkökulmasta tärkeinä turvallisuuden tunnetta lisäävänä tekijänä, kun taas siisteydellä ei koettu olevan merkitystä turvallisuuden tunteen muodostumisessa. Kaksi vastaajista koki liikenteen vaikuttavan negatiivisesti turvallisuuden tunteeseen. Haastatteluissa tuli lisäksi esille muitakin yksittäisiä tekijöitä, joita ei ole otettu kaaviossa huomioon. Vastauksissa korostuivat sosiaaliset suhteet ja siisteys, koska näihin teemoihin keskityttiin enemmän haastatteluissa. Seuraavissa kohdissa käsitellään aihetta näiden teemojen kautta. Kohdassa 7.6 käydään tarkemmin läpi ne paikat jotka asukkaat kokivat Roihuvuoressa turvattomina.

Kaavio 2: Asukkaiden turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat tekijät Roihuvuoressa

7.1 Viihtyisyyteen vaikuttavat tekijät

Roihuvuoren asukkaiden haastatteluissa korostui viihtyvyyden osalta luonnon läheisyys, sekä alueen kylämäisyys ja yhteisöllisyys. Asukkaat kokivat tärkeinä luonnon läheisyyden, alueen vihreyden, lähellä olevan meren sekä luonnon monimuotoisuuden. Alueella on meri ja ranta, metsää joka on luonnontilassa, sekä runsaasti puistoja. Asukkaat arvostivat myös väljään rakennettua aluetta, jonka kerrostalot ovat suhteellisen matalia, yleensä kolmikerroksisia. Talojen mittakaava koettiin inhimillisenä ja helposti lähestyttävänä. Vastauksissa mainittiin myös alueen isot pihat ja niiden käyttö. Asukkaat kokivat piha-alueet oman kodin jatkona, joita käytetään ahkerasti hyväksi. Kesällä esimerkiksi grillataan, järjestetään juhlia ja muita tapaamisia naapureiden kesken.

” Viihtyisän tästä tekee kylämäisyys, eli se että kaikki on keskittynyt yhden ison tien varteen, ja sitä ympäröi se luonto, ja se että ollaan kaikki tasavertaisia kun asutaan kerrostaloissa. On puistoja ja taloja ja metsää ja merta. Eli kaikkea löytyy, ja sitten siellä on sitä väljyyttä niitten välissä, kaikki pihat on vähän niin kuin yhteisesti, eli voi kävellä ympäriinsä ja erilaisia kulkureittejä täällä.” (Nainen 37 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6,5 vuotta)

Luonnon lisäksi toinen aineistosta esiin noussut viihtyisyyttä lisäävä asia on alueen ihmiset ja ihmisten kokemus yhteisöllisyydestä. Vastaajat kokivat ihmisten olevan avoimia ja välittäviä ja helposti lähestyttäviä. Roihuvuoressa kerrottiin olevan sekä järjestötoimintaa, että oma-aloitteista alueen kehittämistä ja viihtyvyyden parantamista.

”Ihmiset ihan ykkösenä, tapahtumien määrä ja sosiaalisuus, täällä on helppoa saada ystäviä ja täällä on paljon sosiaalisia ihmisiä, se oikein haisee täällä se sosiaalisuus. Kotiin voi jäädä, tai jos haluaa lähteä ulos niin jokaiselle löytyy jotain.” (Mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta.)

Kolme vastaajista mainitsi viihtyvyydestekijäksi alueen hyvät kulkuyhteydet myös autottomalle, sekä lähellä olevat palvelut viitaten Itäkeskukseen, joka sijaitsee noin kahden kilometrin päässä Roihuvuoresta. He myös arvostivat Roihuvuoren erillisyyttä muuhun kaupunkiin nähden, mutta korostivat samalla myös riittäviä palveluita alueella ja lähialueilla. Esimerkiksi nainen 25 vuotta, asunut Roihuvuoressa 23 vuotta koki että alueen viihtyisyyttä lisää lähellä oleva Itäkeskus, mutta toisaalta syrjäinen lähellä luontoa oleva sijainti. Nainen 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 7 vuotta arvosti alueella lyhyttä kävelymatkaa bussille ja metrolle. ”Täällä on hyvä vehreästä kaupunkiympäristöstä nauttivan autottoman ihmisen asua”, totesi haastateltava. Nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta mainitsi viihtyvyydestekijäksi riittävän lähellä olevat peruspalvelut, ja muidenkin palveluiden saavutettavuuden. Yksi haastateltava, mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta, mainitsi että Roihuvuoren viihtyvyyttä lisää parkkipaikkojen vähyys. Alueella ei ole varattu isoja alueita vain autoille.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä että ostoskeskus ei ole viihtyisä, eikä siihen tee mieli jäädä viettämään aikaa. Epäviihtyisän ostoskeskuksesta tekee nimenomaan paikallinen ravintola Kulmapotku, alueella viihtyvät ravintolan asiakkaat sekä muut laitapuolen kulkijat.

”Kyllä mun mielestä nuo ravintolat vähentävät viihtyisyyttä, ei kyllä Ruiskumestari, mutta siitä pääsemme tähän ostariin ja kulmapotkuun. Tupakointi ulkona on aiheuttanut häiriötä kun ne siinä ulkona huutelee ja örisee. Vanhemmat mummot kiertää sen kohdan, eli siinä pitäisi olla selkeämpi aita kuten Ruiskumestarin terassissa, jolloin niillä olisi se oma alueensa. Nyt tuo kulmapotkun alue on määrittelemätön jolloin ne kuljeskelevat siinä ympäriinsä juovuspäissään. Ja käyvät pissalla pusikossa. Vaikuttaa paljon ostarin viihtyvyyteen. Nyt siinä ei pääse mihinkään istumaan kun ne penkit muutettiin kukkapenkeiksi. Nyt siitä puuttuu ne penkit joissa vanhemmat ihmiset voisivat istua. Toki ne voivat valloittaa ne, mutta se jos siinä olisi muunkinlaisia ihmisiä istumassa se tasapainottaisi sitä ympäristöä. Nyt se on tosi negatiivisella latauksella varustettu paikka.” (Mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta)

Ostoskeskuksen ongelmana koettiin olevan nimenomaan se että se ei ole kaikkien ihmisten käytössä, vaan sen ovat ”vallanneet” juopuneet henkilöt ja ravintola Kulmapotkun asiakkaat. Parannuksia on yritetty tehdä aikojen saatossa monia, esimerkiksi keskellä olevalle vihreälle alueelle asukkaat istuttivat kasveja joitakin vuosia sitten. Viimeisimpänä muutoksena ostoskeskuksen alueelta poistettiin loputkin julkiset penkit, ja penkkien tilalle laitettiin kukka-astiat. Toimenpiteellä yritettiin estää Kulmapotkun asiakkaiden ja muiden ei-niin-toivottujen kulkijoiden ajan viettäminen alueella. Penkkien hävittäminen herätti keskustelua esimerkiksi Roihuvuori-palstalla puolesta ja vastaan.

”Musta hyvä esimerkki oli tuo ostari, kun siihen tuli viimekesänä ne kukkaistutukset, ja se oli uskomaton se keskustelu, että sitä mä aina ihmettelen kuinka suomessa puolustetaan sitä julkijuopottelua ihan äärimmäiseen tappiin saakka. Mun mielestä se oli ihan todella hyvä idea ne kukat. Lapset usein pelkää niitä juoppoja siinä, että sitten kun lapset on kouluikänsä tulleet niin ovat käyneet ostamassa sitä jäätelöä yksin kaupasta. Mun mielestä se ympäristön pitää olla sellainen ettei ensimmäiseksi lähdetä puolustamaan sitä oikeutta rellestä ja häiritä.” (Nainen 36 vuotta, asunut 7 vuotta Roihuvuoressa.)

Kaksi haastateltavista puolustivat kaikkien oikeutta käyttää ostoskeskusta siinä tapauksessa että se ei aiheuttaisi häiriötä muille alueen käyttäjille. Nainen 37 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6,5 vuotta ajatteli että ostoskeskuksen pitäisi kuitenkin olla kaikkien käytössä, eikä tiettyä ihmisryhmää voi rajata ulos. ”Ne ostarilla juopottelevat on sellaisia jotka on syntyneet täällä Roihuvuoressa ja ne on vaan tottunut hengaamaan siinä ostarilla, eli ei hekään ajattele että tekisivät mitään väärää”, kertoo haastateltava.

”Ostarille palauttaisin ne penkit joissa ne juopot, mutta myös vanhukset voisivat istua. Selainen ajatus että jotain poistetaan sen takia ettei haluta jotain henkilöitä siihen istumaan ei ole kovin hyvä. Mä haluaisin itse asiassa että Roihuvuoressa olisi niin paljon niitä penkkejä ettei mikään leimautuisi millekään tietylle ryhmälle. Jos meillä on vaan yksi penkki koko kylässä, niin sitten se kööri istuu siinä, mutta jos meillä olisi paljon penkkejä niin kaikille riittäisi käyttäjiä, eikä ne leimautuisi juoppojen penkeiksi. Ratkaisu siihen ostariongelmaan olisi mun näkemyksen mukaan ollut se että penkkejä lisätään, eikä se että ne kaksi olemassa olevaa poistetaan.” (Mies 49 vuotta, asunut Roihuvuoressa 15 vuotta.)

Ostoskeskus mainittiin yhdessä haastattelussa myös positiivisessa hengessä. Positiivista oli että sinne on helppo mennä, eikä tilaa ole varattu keskuksen läheisyydestä liikaa pelkästään autoille. *”sinne ostarille on helppo mennä, ei tarvitse kävellä minkään jättimäisen parkkipaikan halki vaan se on ihan siinä kadun varressa. Siinä on tosi matala kynnyks, ja se tekee siitä ihmisten tilaa, eikä autojen tilaa. Sitä pitäisi olla muuallakin enemmän”,* kertoo haastateltava (Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta).

Muita asukkaiden mainitsemia viihtyisyyttä vähentäviä tekijöitä olivat liikenne Roihuvuorentiellä, ja varsinkin sen yhdessä kohdassa Vuorenpeikontien ja Roihuvuorentien risteyksessä. Autot tekevät kyseisessä paikassa vaarallisia ohituksia joko vastaantulevien kaistan kautta tai jopa bussipysäkin takaa, kun eivät jaksaa odottaa bussien takana pysäkillä. Roihuvuorentien koki kaksi vastaajista (mies 49 vuotta, asunut Roihuvuoressa 15 vuotta ja nainen 40 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6 vuotta) osittain epäviihtyisänä. Nainen 40 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6 vuotta pohtii että ympäristö muuttuu huomattavasti viihtyisämmäksi kun poistuu Roihuvuorentieltä sivukaduille. Mies 49 vuotta, asunut Roihuvuoressa 15 vuotta taas jakaa Roihuvuorentien eri osiin. *”Roihuvuorentie on äärettömän viihtyisää kun tullaan kirjaston kohdalta vanhan Siwan kohdalle, sitten sen jälkeen se tieosuus kirkolle muuttuu sellaiseksi hyvin epä-määräiseksi”,* haastateltava kertoo.

Roihuvuorentietä kulkiessa maisema todella näyttäytyy hyvin erilaisena eri kohdissa. Keiju-kaistenpolun kohdalla tie mutkittelee ja ympärillä näkyy väljästi rakennettuja rintamamieskerrostaloja, joten näkymänä tämä on viihtyisä, toisaalta myöhemmin Untuvaistentien risteyksen jälkeen tien vieressä oleva Nesteen kylmäasema ja Strömsin autotallin rakennus vähentävät viihtyisyyttä. Roihuvuorentiestä epäviihtyisän tekevät muutamat kaupungin rakennukset, jotka ovat pintamateriaaleiltaan sellaisia etteivät näytä siisteiltä, ja yleisilme on näin ollen alakuloinen. Yksi haastateltava (mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta) koki että tuolla alueella tilaa on käytetty väärin asioihin, esimerkiksi rengasliikkeen pihalla on isoja rengaskasoja, ja alueella on ikkunattoman matalan tiilirakennuksen vieressä parkkipaikka. Tällä hetkellä viihtyvyyttä vähentää myös uusien talojen ja liikenneympyrän rakennustyömaa Roihuvuorentien ja Tulisuontien risteyksessä.

Kaksi haastateltavaa kokivat että yksi viihtyvyyttä vähentävä ja jopa pelkoa lisäävä seikka on sosiaalinen media. Nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta kertoi sosiaalisen median aiheuttavan vastakkain asettelua esimerkiksi autoilijoiden ja pyöräilijöiden välille. Toisen haastateltavan, mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta, mukaan sosiaalinen media aiheuttaa eniten pelkoa Roihuvuoressa. Tapahtuneita asioita paisutellaan ja kerrotaan huhupuheita. Ihmiset eivät osaa käyttäytyä netissä, vaan lähtevät liioittelemaan asioita ja provosoimaan muita käyttäjiä.

Kysymykseen kuinka alueen viihtyisyyttä olisi mahdollista parantaa asukkaat vastasivat hyvin eri tavoilla. Kolme vastaajaa (nainen 40 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6 vuotta, mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta ja nainen 52 vuotta asunut Roihuvuoressa 8 vuotta) kokivat, että ostoskeskusta kehittämällä olisi mahdollista parantaa myös alueen viihtyisyyttä. Edelleen neljä vastaajista (nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta, nainen 43 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10,5 vuotta, nainen 40 vuotta asunut Roihuvuoressa 6 vuotta ja nainen 76 vuotta, asunut Roihuvuoressa 30 vuotta) kokivat että alueen palveluita kehittämällä viihtyvyyksikin lisääntyisi. Tässä kolme haastateltavaa toivoivat lisää palveluita Roihuvuoreen ja yhden vastaajan, nainen 76 vuotta, asunut Roihuvuoressa 30 vuotta, mielestä baareja pitäisi olla vähemmän, jotta alue olisi viihtyisämpi. Muita yksittäisiä vastauksia viihtyvyyden parantamiseksi olivat töhryjen poistaminen alueelta, kirsikkapuiden lisääminen ja hanamidentiteetin kehittäminen ja muiden erilaisten ihmisten hyväksyminen paremmin osaksi omaa yhteisöä ja ympäristöä, sekä ihmisten puuttuminen esimerkiksi häirikköjen käytökseen busseissa. Yhden haastateltavan, (nainen 25 vuotta, asunut Roihuvuoressa 23 vuotta) mukaan viihtyvyyttä vähentää niin kutsuttu ”nisti-metsä”. Kyseinen metsäalue sijaitsee Lumikintien, Sahaajankadun ja Roihuvuoren ala-asteen välissä. Aiempina kesinä narkomaanit ovat kerääntyneet metsään kyseiselle alueelle ja rakentaneet sinne majoja.

7.2 Yhteisöllisyyden kokeminen

Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyys oli yksi tärkeä teema joka nousi esiin melkein kaikissa haastatteluissa. Alueella muodostetut suhteet vaikuttavat läheisesti siihen millaisena alue koetaan, kuinka alueella viihdytään ja kuinka turvalliseksi alue koetaan. Roihuvuoressa haastelluista asukkaista viisi yhdestätoista osallistui aktiivisesti alueen järjestötoimintaan. Kolmella näistä henkilöistä toiminta oli lähtenyt liikkeelle silloin kun lapset olivat olleet pieniä: Nainen 40 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6 vuotta oli osallistunut päiväkodin varainkeruutoimintaan ja tiiviiseen vanhempainyhteisöön, nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta oli mukana muun muassa alueen Mannerheimin lastensuojeluliiton toiminnassa ja nainen 37 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6,5 vuotta oli aloittanut alueella maanantaisin toimivasta soppakuppilasta ja päätynyt mukaan Roihuvuori-seuran toimintaan. Tältä osin voidaankin pohtia tavoitettiinko tutkimukseen erityisesti alueen aktiivisempia henkilöitä.

Yhteisöllisyys alueella oli jaettavissa selkeisiin lokeroihin. Pienten lasten vanhemmat solmivat sosiaaliset suhteensa leikkikentillä, leikkipuistoissa, perhekahvilassa, soppakuppilassa tai päiväkotien omissa vanhempainyhteisöissä. Koiranomistajat tapaavat koirapuistoissa ja pihoilla. Muuten haastateltavat toivat esille oman asuintalonsa naapurustoa ja sen ympäristössä muodostuneita suhteita. Yleisesti ottaen voidaan kuitenkin päätellä että lapset ja koirat edistävät sosiaalisten suhteiden syntymistä Roihuvuoressa. Lapsiperheiden osalta oleminen ja eläminen keskittyy enemmän omalle asuinalueelle ja erilaisia lähipalveluita käytetään enemmän hyödyksi. Lähes kaikki haastateltavat näkivät yhteisöllisyyden Roihuvuoren voimavarana ja jopa kaupunginosan erityispiirteenä.

”Mun sosiaaliset suhteet muodostui täällä varmaan sen jälkeen kun lapset syntyi. Sitä ennen kaikki suuntautui enemmän töihin ja harrastuksiin roihuvuoren ulkopuolella. Mutta silloin tuli sitten leikkipuistot ja soppakuppilat ja Mannerheimin lastensuojeluliiton toiminta. Ja sitten äitien ja isien orkesteri, sitä myötä on paljon tutustunut uusiin ihmisiin.” (Nainen 43 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10,5 vuotta.)

Kohtaamispaikkoja koettiin olevan yleisesti ottaen liian vähän. Asukkaat toivoivat etenkin uutta kylätaloa, jossa olisi mahdollista järjestää erilaisia tapahtumia. Roihuvuoren aiempi kylätalo purettiin kosteusvaurion vuoksi kaupungin toimesta vuonna 2011. Sen jälkeen Roihuvuori-seura on vuokrannut Tuhkimon asukaspuistoon kaksi parakkia, jotka toimivat edelleen väliaikaisena kylätalona. Muina tärkeinä kohtaamispaikkoina mainittiin Roihuvuoren kirjasto, Kahvila Roihuvuoren Rio, sekä alueen baareista Hard Rock House. Haastatteluissa tuli esille että Roihuvuoreen kaivattiin kirjaston lisäksi enemmän tiloja jotka olisivat ei-kaupallisia.

”Ihan hyvin tänne mahtuisi joku Roihuvuori-talo. Vähän niin kuin Maunulassa rakennettiin se Maunula-talo kirjaston yhteyteen. Kyllä täällä väkeä riittäisi. Okei, onhan täällä tuo kirjasto, ja ehkä täällä se kirjasto ei olisi riittävän keskeinen sijainti Roihuvuori-talolle. Siinä tarvittaisiin erilaisia tiloja, esim. työskentelytiloja, harrastetiloja ja hengailutiloja, ja se sijainti, esimerkiksi Maunulassa oli ihan siinä K-kauppa ja S-market yhdistelmän läheisyydessä. Eli joku sen tapainen tila, eli että siinä olisi myös sitä ei kaupallista tilaa. Nythän täällä on vain kirjasto ei kaupallista tilaa.” (Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta.)

Kohtaamispaikkojen suhteen pohdittiin myös aktiivisten vetäjien ja vastuunottajien määrää, eli sitä olisiko heitä riittävästi, jos paikkoja olisi useampia. Aineistosta kävi myös ilmi, että sosiaalinen media ja varsinkin Facebook rinnastettiin samalle viivalle fyysisten kohtaamispaikkojen kanssa.

”On niitä kohtaamispaikkoja riittävästi, mä luulen että jos niitä olisi enemmän niin porukka alkaisi hajaantua liikaa, eikä kaikkiin riittäisi ihmisiä pyörittämään. Mutta on ihanaa että on nämä pari puistoa joissa aina törmää muihin jos vielä menee oikeaan aikaan. Ja sitten jos yhtään kiinnostaa niin sosiaalisesta mediasta löytää varmasti sellaisen porukan joka itseään

kiinnostaa. Että jos mulla olisi aikaa niin istuisin varmasti kässäklubissa neulomassa, mutta ei mulla ole sellaiseen aikaa. Niin eli ei edes tarvitse olla mikään Roihuvuori-seuran aktiivi, vaan kyllä täältä löytyisi paljon tuollaista pienimuotoisempaakin.” (Nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta)

7.3 Liikkuminen alueella

Asukkaiden haastatteluista ilmeni että liikkuminen alueella liittyy paljon elämäntilanteeseen. Haastateltavista kaksi oli koiranomistajia, jotka kertoivat liikkuvansa alueella laajasti. Nainen 52 vuotta, asunut Roihuvuoressa 8 vuotta kertoi liikkuvansa paljon myös lähialueilla, kuten Marjaniemessä ja Tammisalossa. Koiranomistajat olivat liikkeellä myös erilaisiin vuorokaudenaikoihin, aikaisin aamulla ja myöhään illalla. Nainen 25 vuotta, asunut Roihuvuoressa 23 vuotta kertoi lenkkeilevänsä joskus myös öiseen aikaan. Kesällä alueella liikuttiin laajemmin kuin talvella, jolloin lenkkeily suuntautui enemmän lähiympäristöön. Haastateltavat joilla oli lapsia, kertoivat elämän keskittyvän paljon kotiin ja kotiympäristöön. He myös liikkuvat laajasti alueella juuri lasten koulujen, hoitopaikkojen ja harrastusten myötä.

”Aika laajasti kyllä liikun täällä, mulla ei ole ajokorttia, eli me liikutaan sitten kävellen, julkisilla ja pyörällä, niin varmasti tulee senkin takia käytettyä enemmän paitsi näitä pääteitä niin myös metsäteitä täällä tavallaan sivupolkuja sitten. Kun on pienet lapset niin elämä keskittyy aika paljon kuitenkin kotiin ja kotiympäristöön. Kuitenkin kun yksi on täällä koulussa ja yksi täällä koulussa ja yksi täällä hoidossa, niin päivänkin aikana tulee käytyä ne kaikki läpi, koska sitten mä vien soittimia ja haen soittimia. Eilen oli pulkassa kaksi lasta haitari selässä ja sello kyydissä.” (Nainen 40 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6 vuotta.)

Haastattelujen perusteella liikkumiseen vaikuttaa myös asuinpaikka. Vanhemmat asukkaat puhuvat Ylä- ja Ala-Roihuvuoresta, joka ei kuitenkaan ole alueella virallinen jako. Ylä- ja Ala-Roihuvuoren jako kulkee Vuorenpeikontietä ja Strömsinlahdenpolkua pitkin. Haastatteluista kävi ilmi että asukkaat eri puolilla Roihuvuorta käyttävät palveluita eri tavalla, koska esimerkiksi kaupat sijaitsevat ostarilla Ylä-Roihuvuoressa. Julkisen liikenteen käyttöön vaikuttaa myös asuinpaikka. Alempana Roihuvuoressa asuvat käyttävät Roihuvuoren omien bussilinjojen 80 ja 82 lisäksi myös Tammisalon linjaa 83, joka kulkee Abraham Wetterin tietä pitkin. Lumikintiellä ylempänä Roihuvuoressa asuvat taas käyttävät paljon kulkemiseen Siilitien metroasemaa, johon on kulku Lumikintien takaa metsän poikki. Siilitien metroaseman läheisyydestä kulkee myös bussilinja 58, jolla pääsee Pasilaan, Munkkiniemeen ja Meilahteen.

7.4 Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus

Aiemmin todettiin sosiaalisten suhteiden ja muiden ihmisten olevan monelle haastateltavalle yksi tärkeimmistä viihtyvyyteen vaikuttavista seikoista. Roihuvuoressa 13 haastatellusta 12 koki, että sosiaalisilla suhteilla on merkitystä myös turvallisuudentunteeseen. Haastateltavien mukaan turvallisuuden tunnetta lisäsi kokemus siitä että muista ihmisistä pidetään huolta ja

naapureille ja kyläläisille annetaan apua erilaisissa arkisissa tilanteissa ja ongelmissa. Sosiaalisten suhteiden ajateltiin myös lisäävän tiedonkulkua alueella, sekä alueen tuntemusta.

Roihuvuoresta kerätyssä aineistossa korostuu ajatus siitä, että muista ihmisistä huolehtiminen lisää turvallisuuden tunnetta. Haastatelluista kuusi kertoi jollain tavalla siitä että ihmiset Roihuvuoressa ovat avoimia ja huolehtivia, ja heihin on helppoa ottaa kontaktia. Useat haastateltavat mainitsivat että saavat tarvittaessa apua naapureiltaan omassa talossaan. Eräänlaisena sosiaalisena kontrollina voidaan pitää esimerkiksi sitä, että kylä pitää yhdessä huolta lapsista, tutuista ja tuntemattomista, ja ihmiset puuttuvat tarvittaessa myös häiriökäyttäytymiseen.

”Ihmiset vaikuttaa ainakin, täällä vähän niin kuin pidetään yhdessä huoli esimerkiksi lapsista täällä. Tuossa syksyllä esimerkiksi kun poika oli unohtunut pelaamaan kännykällä kirkon pihalle eikä ollut mennyt iltapäiväkerhoon, niin joku naapuri oli mennyt muistuttamaan että pitäisi mennä kerhoon. Tai sitten jotkut hölmöilyt. Täällä mun mielestä tosi rohkeasti pyydetään apua esim. Facebook-ryhmissä, ja ne musta sitten saakin sitä.” (Nainen 43 vuotta asunut Roihuvuoressa 10,5 vuotta.)

Roihuvuoresta kerätyssä aineistossa näkyi myös huoli välinpitämättömyydestä. Vaikka alueen ihmiset koettiinkin yleisesti ottaen muista ihmisistä huolehtivina ja auttavaisina, pelkoa herätti se, että ongelmien ilmaantuessa kukaan ei puutukaan tilanteeseen tai tule apuun. Nainen 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 7 vuotta kuvaa asiaa näin: *”se ihmisten välinpitämättömyys ja puuttumattomuus pelottaa, mua ei niinkään pelota se että joku alkoholisti vaikka hyökkää kimppuun, vaan se että siinä on se koko bussillinen ihmisiä jotka katsoo vierestä.”*

Toinen tärkeä teema haastatteluissa on avun saaminen. Vain yksi haastateltavista (nainen 76 vuotta, asunut Roihuvuoressa 30 vuotta) ei kokenut sosiaalisia suhteita alueella tärkeinä, mutta hänkin luotti saavansa apua läheisiltä naapureiltaan joko erilaisissa arkisissa asioissa tai hädän tullen. Aineistossa korostui ajatus siitä, että lähimmät naapurit omassa talossa tai laajemmin ajateltuna suurkorttelissa ovat lähin yhteisö ja apuna tarpeen tullen.

”Siihen sisäiseen se vaikuttaa, voihan se toki suojella ulkoisiltakin uhilta, mutta enemmänkin se tuo turvan siihen että jos mulle tapahtuu jotain niin mulla on se yhteisö siinä ympärillä jotka huolehtii että mun perhe pärjää akuuteissakin tilanteissa. Hyvänä esimerkkinä oli kuopuksen synnytys, kun oli niin monen kanssa sovittu että keneen kaikkiin voi ottaa yhteyttä jos pitää lähteä nopealla aikataululla. Sairastuessa tietää että täällä on ihmisiä jotka auttaa. Ei yhtään tarvitse miettiä saako haettua ruokaa tai lääkkeitä just sieltä kauempaa, että aina joku hakee. Ja jos tulee tosi tärkeitä menoja niin aina saa lapset jonkun luokse. Arjen ja äkkinäisten tilanteiden turvaa se tuo paljonkin, nykyään tämä ihmislauma ei ehkä tuo samalla tavalla suojaa ulkoisilta uhilta, mutta enemmänkin tämä meidän yhteisöllisyys tar-

koittaa avun saamista. Jos itse on toimintakyvytön, yhteisö kannattelee.” (Nainen 31 vuotta asunut Roihuvuoressa 10 vuotta.)

Kolmantena näkökulmana yhteisöllisyyteen ja sosiaalisiin suhteisiin voidaan aineistosta nostaa esille tiedon kulkeminen alueella. Asukkaat kokivat että muilta asukkailta saa tietoa alueella tapahtuvista asioista. Laajemmin ajateltuna se lisää omaa tietoa alueesta, erilaisista ihmisistä ja tavoista elää ja olla. Käytännön tasolla se tuo tietoa erilaisista ilmiöistä, myös mahdollisesti turvallisuuteen liittyvistä riskeistä ja vaaroista. Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 36 vuotta kuvasi asiaa näin: *”Tietysti mitä enemmän porukkaa tunnet omalta asuinalueelta, se tuntuu läheisemmältä ja sitä mukaa myös turvallisemmalta. Se on kuin olisit pimeässä ja sulla olisi taskulamppu mukana. Mitä enemmän siellä on niitä tyyppejä taskulampun kanssa, silloin paikka aukenee aivan eri tavalla. Kuulee juttuja ja porukka kertoo mikä paikka on kiva. Tietysti millaisia uutisia kuulee niin se vahvistaa sun näkökulmaa siitä sun asuinympäristöstä.”*

Maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten asukkaiden vaikutus ei noussut esille juuri lainkaan Roihuvuoressa kerätyssä aineistossa. Haastatteluissa kävi ilmi että lähinnä Roihuvuoressa arvostettiin sitä että alueella asui erilaisia ihmisiä erilaisista lähtökohdista. Yksi haastateltava mainitsi aiemmin ostarin läheisyydessä sijainneen moskeijan, ja huomio muutoksen jonka moskeijan lopettaminen alueelle aiheutti:

”sitten se moskeija lähti siitä, niitä muslimeja näki ennen paljon enemmän, mutta nythän ne on sitten katukuvasta hävinneet sen moskeijan myötä, mutta muahan ne ei kyllä koskaan häirinneet”, toteaa haastateltava (nainen 76 vuotta, asunut Roihuvuoressa 30 vuotta.)

Yksi haastateltavista koki että omaan turvallisuudentunteeseen vaikuttavat väestön rakenne ja kulttuurierot. Hänen mukaansa vuorovaikutus eri väestöryhmien välillä ei aina toimi, ja voi johtaa jopa alueen kurjistumiseen ja alueen arvon laskemiseen.

”Niinhän se taitaa olla että jos paikan väestönrakenne muuttuu niin että sinne tulee muiden kulttuurien edustajia, niin 20% edestä alkaa tapahtumaan muuttoliikettä pois päin. Tulee niin paljon jännitteitä lisää. Täällä on kuitenkin aika vähän vielä, siksi jännittää vähän nuo uudet tulevat asunnot minkälaisia asukkaita sinne tulee. Tulorakenne vaikuttaa aika paljon siihen kuinka porukka käyttäytyy ja esimerkiksi se onko asunnot kaupungin vuokra-asuntoja vai omistusasuntoja. Että jos pidetään paljon huonotulaisia paljon samaan paikkaan niin kyllä siellä paljon enemmän kaikenlaista tapahtuu.” (Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 36 vuotta.)

Sosiaalinen media ja varsinkin Facebook nähtiin Roihuvuoressa kommunikoinnin välineenä ja jopa fyysisiin tiloihin rinnastettavana kohtaamispaikkana. Roihuvuoressa on monta erilaista aktiivista Facebook-ryhmää erilaisia tarkoituksia varten. On esimerkiksi vaatteiden ja tavaroi-

den kierrätykseen tarkoitettu kirppisryhmä, yleinen Roihuvuori-ryhmä, ja ryhmä, jossa etsitään osaamista erilaisissa asioissa omalta kylältä. Näiden lisäksi löytyy eri taloyhtiöiden omat ryhmät, pienempien alueiden ryhmät, ja esimerkiksi erilaiset vanhempien ryhmät. Toisaalta haastateltavat kokivat että ihmiset eivät osaa käyttäytyä Facebookissa oikein ja esimerkiksi lietsovat pelkoa tai epäsopua.

”No sitten se mikä kaikkein eniten aiheuttaa pelkoa on tuo sosiaalinen media. Eli huhpuheet lähtevät liikkeelle liian helposti. Ihmiset eivät osaa käyttäytyä sosiaalisessa mediassa, ja lähtevät liioittelemaan ja provosoimaan. Siellä pelotellaan ihmisiä. Jos jotain tapahtuu jossain niin kukaan ei enää uskalla mennä sinne. Sosiaalinen media aiheuttaa eniten pelkotiloja tässä kylässä.” (Mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta.)

7.5 Ympäristön erityispiirteet

Turvallisuuskokemusten ja turvallisuuden tunteen muodostumiseen vaikuttavat erilaiset alueen ja ympäristön piirteet, kuten rakennusten sijoittelu ympäristössä, valaistus, siisteys, pihalueet, kävely- ja pyörätiet sekä tunne avaruudesta. Roihuvuori alueena on rakennettu väljästi, luontoa kunnioittaen. Alueen talot ovat matalia, inhimillisessä mittakaavassa ja ympärillä talojen välissä on usein erilaisia puistoalueita. Näin ollen asuinalueen voidaan ajatella täyttävän useita Newmanin (1972, 1996) asettamista kriteereistä turvallisemman kaupunkisuunnittelun puolesta.

Roihuvuoressa kerätystä aineistosta nousi alueen erityispiirteisiin liittyen esille asukaspuisto Tuhkimo, joka on vapaasti asukkaiden käytettävissä. Puistossa sijaitsee väliaikainen kylätalo, jonka tilalle toivottiin useissa haastatteluissa uutta pysyvää kylätalon rakennusta. Asukkaat kokivat, että tilat joissa tavata ja kokoontua mahdollistaisi useampia erilaisia projekteja. Mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 kuvasi puistoja ja erityisesti Tuhkimonpuistoa näin: *”puistot täällä ovat aivan fantastiset, näin monta puistoa yhdessä kylässä, ja varsinkin tuo Tuhkimonpuisto niin vapaasti meidän hallussa ja käytettävissä, vaikka täällä on kaupungin ylläpitämä toinen puisto. Siellä on niin hyvät kentät ja kylätalo. Nämä on myös tosi siistejä nämä puistot, eikä niihin ole ketään puliukkoja pesiytynyt.”*

Haastatteluissa asukkailta kysyttiin millaisia erityisiä piirteitä Roihuvuoressa on jotka erottavat sen muista asuinalueista. Yhdeksän haastateltavaa kolmestatoista mainitsivat että erityistä on lähellä oleva meri, ympäröivä luonto, sekä 1960-luvun väljä ja matala rakennustyyli. Seitsemän haastateltavaa mainitsivat erityiseksi piirteeksi yhdessä tekemisen ja yhteisöllisyyden. Haastateltavat kokivat että tänne on erityisesti muuttanut sellaisia ihmisiä jotka haluavat toimia oman asuinalueensa hyväksi.

” Erityistä Roihuvuoressa on ydin vapaaehtoisporukan aktiivisuus, sellainen vähän vastaava kuin Kallion hipp- ja hipsterikulttuuri, täällä on tosi paljon ympäristöasioista kiinnostuneita

ta, taiteellisesti suuntautuneita ihmisiä, tänne hakeutuu paljon sellaisia ihmisiä jotka haluaa edistää ympäristöasioita ja luoda kaikkea mukavaa ja kaunista, haluaa olla yhteisöllisiä. Tämä on ehkä niin kuin lapsiperheiden Kallio. Tämä on riittävän syrjäinen, ja tämä luonto kyllä erottaa muista, toki kaikissa kaupunginosissa halutaan pitää luontoa, mutta täällä se vielä erottuu kun on tuo meri, joka tuo sellaista rauhaa kun ei ole läpikulkua mihinkään. Tämä jää vähän väliin kaikista reiteistä.” (Nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta.)

Haastatteluissa kysyttiin asukkailta myös alueen siisteyden vaikutusta turvallisuudentunteeseen. Haastatteluista kolme (nainen 25 vuotta, asunut Roihuvuoressa 23 vuotta, mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 36 vuotta ja nainen 52 vuotta, asunut Roihuvuoressa 8 vuotta) kokivat että epäsiisti ympäristö on merkki välinpitämättömyydestä, ja kertoo ympäristön ilmapii-ristä. Yhden haastateltavan (nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta) mukaan siisteydellä olisi enemmän vaikutusta turvallisuuden tunteeseen jossain tuntemattomassa paikassa, mutta näin tutussa ympäristössä sillä ei ole merkitystä. Roihuvuoren haastatteluaineistosta kävi ilmi, että siisteydellä ei ollut vaikutusta asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta. Roihuvuoressa oli kyllä havaittu välillä roskea ympäristössä, ja varsinkin töhryt seinissä aiheuttivat närkästystä asukkaissa. Erityisesti harmillisena koettiin töhryt ja tagit väliaikaisen kylätalon seinässä, johon on maalattu Hayao Miyazakin elokuvista tuttuja hahmoja kuten Totoro ja kumppanit.

”Tägejä on paljon, ei se musta silleen ole lisääntynyt kun nuo tägimestat tuli tohon ja se kontti tuonne skeittipuistoon. Niitä on ollut aina tasaisin väliajoin. Niitä vaan on ympäri kaupunkia. Mutta ei täällä muuten rikota, ei koulullakaan, ja annetaan kaiken olla aika rauhassa. Ja se Tuhkimonpuiston kylätalokin sai olla aika rauhassa pitkään. Japanilainen puistokin pysyy tosi hyvässä kunnossa. Ostarikin voisi olla sellainen aika kauhea, mutta se pysyy kyllä aika siistinä yleensä. Onhan sillä vaikutusta turvallisuudentunteeseenkin, tulee sellainen olo ettei huolehdi ympäristöstä ja miettii että millaiset ihmiset täällä asuu jos ei huolehdi siisteydestä. Kyllä se kertoo asukkaista tosi paljon.” (Nainen 25 vuotta, asunut Roihuvuoressa 22 vuotta.)

Valaistuksen määrä koettiin Roihuvuoressa riittäväksi. Haastatteluissa kävi ilmi että Tuhkimon asukaspuistoon oli pitkän aikaa yritetty saada kaupungilta lisää valaistusta, ja nyt monen vuoden jälkeen yksi lisälamppu oli saatu aluetta valaisemaan. Muuten valaistuksen koettiin olevan riittävää myös metsäpoluilla, joita alueella on runsaasti. Turvallisuudentunteeseen valaistuksella ei yleisesti koettu olevan kovinkaan suurta merkitystä.

7.6 Turvattomat paikat Roihuvuoressa ja liikenteestä aiheutuvat vaaratilanteet

Metsäpolut koettiin yleisesti alueella turvallisina. Ainoa turvattomaksi koettu paikka on Lumikintien takana kulkeva pyörätie, jota pitkin ihmiset kulkevat usein Siilitien metroasemalle, tai

bussilinjalle 58. Suurin osa haastateltavista ei kokenut metsäpolkua varsinaisesti turvattomana, vaan lähinnä epämääräisenä, liukkaana ja vaikeana kulkea. Turvattomuuden kokemus oli syntynyt yhdelle haastateltavalle omakohtaisen kokemuksen kautta, kun hän oli melkein joutunut ryöstetyksi kyseisellä metsäpolulla. Nainen 54 vuotta, asunut Roihuvuoressa 5 vuotta ei näin ollen kokenut pyörätietä turvallisena, vaan käytti kulkemiseen muita reittejä.

”Mä olen omasta mielestäni fiksu ihminen enkä lähde mukaan kaikkiin näihin juttuihin että mua on seurattu ja niin edelleen. Ja tätä laukkujuttuakaan mä en uskonut kunnes sitten tajusin että tää oli se. Sitten kun mä luin Facebookista niitä tapauksia niin nehän oli kaikki väkivallattomia, että se oli vaan ottanut olalta, eikä siinä ilmeisesti ollut mitään tönimistä tai muuta. Meitäkin oli sitten kaksi siinä tilanteessa lopulta, niin sitten se mies lähti menevän. Tästä on ainakin 2 vuotta jo aikaa mutta se muutti sitä mun ajatusta siitä paikasta. Enää en sinne mene.” (Nainen 54 vuotta, asunut Roihuvuoressa 5 vuotta.)

Omakohtainen kokemus horjutti turvallisuuden tunnetta, ja pakotti muuttamaan käyttäytymistä ja kulkureittiä. Pyörätien yksi ongelma on sen jyrkkyys, eikä sen kunnossapito varsinkaan talvella ole riittävää. Näin ollen esimerkiksi vanhempien ja liikuntarajoitteisten ihmisten on mahdotonta käyttää tietä vaikka muuten reitti olisikin lyhyin Roihuvuoresta joko Siilitien metrolle tai bussilinjalle 58. Myös toinen haastateltava kertoi metsäpolulla tapahtuneista ryöstöistä. Hänen kohdallaan tieto ryöstöistä ei ollut vaikuttanut polun käyttöön.

”Yhdessä vaiheessa täällä varastettiin niitä käsilaukkuja tuolla mäessä, muutaman kuukauden aikana pöllittiin joku seitsemän laukkuja. Jos nainen käveli sitä mäkeä alaspäin niin takaa tuli mies ja vie sen laukun. Tuossa kohtaa voisi alkaa pelätä kävellä sitä reittiä, mutta ei mua alkanut pelottaa kun täällä tietää että saa apua, ja täällä asuu niin ystävällistä porukkaa että aina tietää saavansa apua. Olen melko itsevarma kun liikun tuolla, eli siitäkään syystä ei pelottanut.” (Nainen 25 vuotta, asunut 23 vuotta Roihuvuoressa.)

Mies 36-vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta koki siirtymän Sahaajankadulta Lumikintielle pitkänä, vailla välietappeja. Hänen mukaansa metsä ympärillä on tiheää ja molemmilla puolilla kartoittamatonta aluetta johon ei ole kunnollista näkyvyyttä. Parannusehdotuksena alueelle ehdotettiin portaita ja kaidetta jyrkimpään kohtaan, jotta kulkeminen olisi talvella mahdollista. Muita parannusehdotuksia olivat metsän siistiminen, mahdollinen levähdyspaikka jossa olisi selvästi penkkejä ja vaikkapa pieni hoidettu puistoalue. Nämä parannusehdotukset tekisivät kulkureitistä myös virallisemmän ja hoidetumman näköisen, jolloin se näyttäytyisi erilaisena ja mahdollisesti vähemmän houkuttelevana myös rikoksentekijöille.

Tällä hetkellä metsäpolku näyttäytyy varsin erilaisena kuin mitä haastateltavat ovat kuvailleet (kuva 4). Uuden Ruususenrinteen asuinalueen rakentaminen aloitettiin alueella metsän kaatamisella juuri kyseisen polun läheisyydestä, joten maisema alueella on tänä päivänä avara.

Kuva 4: Metsäpolku toukokuun alussa 2018 (kuva: Minna Outakoski)

Haastateltavista kukaan ei kokenut ostoskeskusta varsinaisesti turvattomana, mutta on selkeää että alueen viihtyisyyden kannalta sillä on iso merkitys. Kuvassa 5 on kuvattu ostoskeskus Roihuvuorentieltä päin. Yksi haastateltavista (mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta) mainitsi myös ostoskeskuksen pankkiautomaatin turvattomana paikkana. Hänen mukaansa varsinkin vanhemmat ihmiset kokevat sen turvattomana, eivätkä halua nostaa rahaa kyseisestä automaatista.

Kuva 5: Roihuvuoren ostoskeskus (kuva: Minna Outakoski)

Haastateltavien mielestä ostoskeskus kaipaisi jotain määrittelemätöntä, tai vähintäänkin innokkaita asukkaita tekemään muutosta nykyiseen ja ”valtaamaan” tilaa takaisin omaan käyttöön. Haastatteluissa kävi ilmi että muutoksista on usein keskusteltu Roihuvuori-seuran toimesta ja mietitty erilaisia vaihtoehtoja. Esimerkiksi on keskusteltu mainosteippauksien poistamisesta kauppojen ikkunoista, jolloin kaupoista näkisi ulos torialueelle. Tämä mahdollisesti vähentäisi häiritsevää käyttäytymistä alueella.

”Toki sitä ostaria on paljon mietitty, ja mua itseäni ne ketkä siihen jumittuu juopottelemaan kesällä, mä tiedän että ne on sellaisia jotka on syntyneet täällä Roihuvuoressa ja ne on vaan tottunut hengaamaan siinä ostarilla, eli ei hekään ajattele että tekisivät mitään väärää. Ja mä tiedän että siihen kirkon viereen tehtiin se ympyrä joka oli niitä juopottelijoita varten, mutta ei ne siellä olleet. Tämä on kuitenkin heidänkin kotinsa, eikä me voida osoittaa sormella että tämä ei ole sopivaa. Mutta tätä voidaan pohtia aina uudestaan. Toki sellainen häiriökäyttäytyminen ja esimerkiksi kesällä on iltaisin joskus ollut sellaisia isompia jotain nuorisoryhmiä ja se on musta ollut vähän pelottavampaa kuin ne keski-ikäiset siinä juomassa. Viime kesänä joskus perjantai-lauantai-iltaisin oli nähtävissä tällaisia isompia porukoita alle 20-vuotiaita nuoria. Tällaiset on enemmän uhkaavia, varsinkin jos siellä on sitten asettelu ääriajatteluun, jolloin nämä on niitä pelottavampia juttuja joihin meidän on hirveän vaikeaa millään valaistuksella tai sellaisella vaikuttaa.” (Nainen 37 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6,5 vuotta.)

Liikenteen suhteen haastatteluissa nousi esille useita turvattomia kohtia. Roihuvuorentie koettiin turvattomana Vuorenpeikontien kohdalla. Bussit pysähtyvät pysäkeille risteyksen läheisyydessä, ja autoilijat eivät aina jaksaa odottaa bussien takana vaan ohittavat bussit joko vastaantulevien kaistan kautta tai jopa bussipysäkin takaa. Pysäkkien kohdalla on liikenteenjakaaja, joten ohitus täytyy tehdä kokonaan väärältä kaistalta. Kyseisestä ongelmasta on keskusteltu paljon myös Roihuvuori-palstalla ja toimenpiteenä tällä hetkellä pyritty ilmoittamaan kaikki liikenteen vaarantavat tapaukset poliisille. Risteyksen tekee tällä hetkellä ongelmalliseksi myös viereinen rakennustyömaa sekä Roihuvuorentien ja Tulisuohtien risteyksen muutostyöt. Risteykseen on tulossa liikenneympyrä, jonka asukkaat toivovat hidastavan liikennettä Roihuvuorentiellä.

Vuorenpeikontie koettiin haastavaksi monella tavalla. Autoilijat ajavat liian nopeasti Vuorenpeikontietä ja kävelijät joutuvat vaaratilanteisiin koska kääntyvät autot tulevat vihreillä valoilla samanaikaisesti kuin tietä ylittävät jalankulkijat. Vuorenpeikontien pysäköintitilanne koettiin myös vaikeana (kuva 6). Tie on liian kapea: kun autoja on parkkeerattu molemmille puolille, ei autot mahdu tiellä ohittamaan toisiaan. Näin ollen autoilijat koukkaavat välillä jalkakäytävän kautta, mikä aiheuttaa vaaratilanteita esimerkiksi tietä paljon käyttäville koululaisille.

Kuva 6: Vuorenpeikontie Roihuvuorentieltä päin katsottuna (kuva: Minna Outakoski)

Vuorenpeikontien päässä ylhäällä sijaitsee Roihuvuoren ala-aste, joten koululaiset käyttävät paljon tietä sekä aamuisin mennessään kouluun että iltapäivisin kulkiessaan läheiseen iltapäiväkerhoon Roihuvuoren leikkipuistoon. Vuorenpeikontiellä sijaitsee myös kaksi päiväkotia, Roihuvuoren päiväkoti sekä Steinerpäiväkoti Mansikkala, joten lapsia liikkuu paljon kyseisellä alueella.

”Epämiellyttävää on kuitenkin tuo autoilu tuossa vuorenpeikontien kohdalla, siinä tehdään vaarallisia ohituksia, ja nyt kun poika kulkee tuosta sinne ylös kouluun, niin siinä on kapeat tiet eikä siinä mahdu autot ohittamaan toisiaan jolloin ne ajaa siinä jalkakäytävällä. Se liittyy varmasti turvallisuuteen.” (Nainen 43 vuotta, asunut Roihuvuorella 10,5 vuotta.)

Vuorenpeikontien koulun puoleisessa päässä oli myös kehitettävää. Aamuisin alueella on paljon liikennettä kun vanhemmat tuovat autoilla lapsia kouluun. Autot eivät mahdu kunnolla kääntymään ylhäällä joten ne peruuttavat osittain jalkakäytävän puolelle. Koulun pihaan on tehty parannus, ja jalkakäytävä kiertää parkkipaikan osittain kauempaa, silti ongelma ei ole poistunut kokonaan. Muita vaarallisia risteyskohtia ovat esimerkiksi Roihuvuorentien ja Lumikintien risteys. Vaikka tiellä on 40 km/h nopeusrajoitus, ajavat autot liian kovaa Roihupellosta päin tullessaan aina ostoskeskukselle saakka. Yksi haastateltavista (nainen 37 vuotta, asunut Roihuvuorella 6,5 vuotta) kertoi että vaikka risteykseen pysähtyy itse antamaan tietä autoilijana jalankulkijoille suojatien eteen, niin joku takaa tuleva saattaa kuitenkin ohittaa. Lumikintietä käyttävät lapset ja nuoret, koska tietä pitkin kävellään Roihuvuoren leikkipuistoon ja nuorisotalolle. Läheisellä Tulisuoventiellä liikennettä on hidastettu töyssyillä, ja haastateltavan mukaan tämä voisi olla ratkaisu Roihuvuorentielläkin liikenteen hidastamiseksi.

Roihuvuoren kuvataidekoululle ja Itä-Helsingin musiikkiopistolle johtava Untuvaisentie koettiin turvattomana juuri koulujen pihalle tultaessa. Kävelytie on päättynyt aiemmin, ja loppu tiestä on autotietä. Tietä pitkin kävelevät kuitenkin lapset ja nuoret molemmille kouluille. Varsinkin talvella tie on vaarallinen, koska on hämärää ja lumen ansiosta tie on entistä kaapeampi. Oppilaita kuljetetaan musiikki- ja kuvataidekouluille myös autoilla iltaisin, joten liikennettä tiellä riittää. Roihuvuori-seura on jättänyt Helsingin kaupungille paikasta selvityspyynnön.

Epämääräisenä ja nuhjuisena paikkana koettiin huoltoaseman ja rengasliikkeen ympäristö Roihuvuorentien varressa (kuva 8). Kyseisellä paikalla on Nesteen kylmäasema, sekä Strömsin autotallin rakennus, joka käytännössä on vain iso tiilirakennus ilman ikkunoita tai elämää. Alueen kerrottiin olevan yllättävän iso ja ilman mitään sosiaalista valvontaa, varsinkin kun vastakkaisella puolella Roihuvuorentietä oleva kerrostalo koettiin myös epämääräisenä.

Kuva 7: Roihuvuorentie 22 (kuva: Minna Outakoski)

”Se huoltoaseman ja rengasliikkeen ympäristö on vähän sellainen nuhjuinen, tai siinä miettii että mitähän siellä voi tapahtua. Se koko parkkihallin sivusta ja huoltoaseman ja rengasliikkeen piha on yllättävän iso sellainen alue jossa ei ole mitään sosiaalista valvontaa. Ja sitten kun siinä toisella puolella Roihuvuorentietä on sellainen talo joka ei herätä sellaista luottamusta että niitä asukkaita kiinnostaisi yhtään mikään. Että jos siinä joku mukiloitaisi niin siellä haettaisiin vaan lisää kaljaa jääkaapista.” (Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta.)

8 Pohdinta

Tämä opinnäytetyö perustuu kahteen eri kokonaisuuteen: turvallisuuslähtöisiin suunnitteluperusteisiin ja asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta. Tässä luvussa tarkastellaan asukkaiden kokemusta alueesta yleensä, sekä turvallisuuskokemusten muodostumista turvallisuuslähtöisten suunnitteluperusteiden näkökulmasta. Luvussa peilataan haastatteluissa saatuja tuloksia turvallisuuslähtöisten suunnitteluperusteiden ja turvallisuuden kokemisen teorioihin.

8.1 Asuinalue asukkaiden kokemana

Haastatteluissa tärkeimpinä viihtyvyystekijöinä nousivat esiin luonnon läheisyys ja alueen kyläisyys ja yhteisöllisyys. Monimuotoinen luonnon läheisyys koettiin Roihuvuoressa yhtenä tärkeimmistä viihtyvyystekijänä; tämä seikka tuli esille kaikissa haastatteluissa. Jo rakentamisvaiheessa Roihuvuoressa ensisijaista oli rakennusten ja luonnonympäristön harmoninen suhde. Luontoa pyrittiin säilyttämään sellaisenaan ja esimerkiksi kauniit avokalliomuodot jätettiin osaksi pihamiljöötä. Pihaille tyypillistä oli suuret nurmialueet jotka ulottuivat rakennusten sokkeleihin saakka. (Helsingin kaupunki 2004, 7-14.) Luontoa kunnioittava rakennustapa, avaruus ja vehreys luovat omalla tavallaan alueelle omaleimaisuutta ja tunnistettavuutta.

Alueen yhteishenki ja asukkaiden tärkeiksi kokemat sosiaaliset suhteet voidaan nähdä tekijöinä jotka liittyvät turvallisuuslähtöisiin suunnitteluperusteisiin ja esimerkiksi Newmanin (1972, 1996) ajatuksiin territoriaalisuudesta ja luonnollisesta valvonnasta. Territoriaalisuutta voidaan Roihuvuoressa ajatella ensinnäkin koko alueen näkökulmasta, eli millaisena alue näyttyy ulkopuolisille ja kuinka vahvasti Roihuvuoren asukkaat kokevat alueen omakseen. Toisaalta eri kadut ja alueet Roihuvuoressa voidaan nähdä omina yksiköinä, joiden asukkaat huolehtivat toisistaan ja alueestaan. Territoriaalisuus vaikuttaa sosiaalisten suhteiden kautta turvallisuuden tunteeseen, ja yhteisöön kuulumisen lisää turvallisuuden tunnetta. Newmanin (1972, 1996) ajattelussa yksi keskeinen käsite oli paikan henki. Tämän ajattelutavan mukaan on mahdollista lisätä ja helpottaa paikkaan kuulumisen tunnetta ja sen mieltämistä omaksi lisäämällä fyysisen ympäristön tunnistettavuutta ja omaleimaisuutta. Paikan hengen voidaan ajatella rakentuvan Roihuvuoressa ympäristötekijöiden lisäksi myös yhteisöllisyydestä, sosiaalisista suhteista ja yhdessä tekemisestä. Näin ollen kyläisyys ja ihmisten osallistuminen alueen toimintaan voidaan nähdä Roihuvuoren erityispiirteenä ja imagotekijänä.

Territoriaalisuuteen on vaikeampaa ottaa Roihuvuoressa kantaa rakennetun ympäristön näkökulmasta. Ympäristöä havainnoimalla voidaan kuitenkin huomata että useat Newmanin (1972, 1996) ajatuksista toteutuvat Roihuvuoressa: Julkiset ulkotilat kuten puistot on usein suunniteltu niin, että ne sijaitsevat joko lähellä sisäänkäyntejä, tai niihin on näkymä talojen ikkunoista. Lisäksi kerrostalot alueella ovat suhteellisen pieniä ja matalia, joten yhden rappukäytävän asukkaat yleensä tunnistavat toisensa. Erilaisten tilojen jaottelua julkisiin, puolijulkisiin ja puoliyksityisiin Roihuvuoressa voisi olla enemmän käytössä, toisaalta esimerkiksi kerrostalo-

jen pihat on selvästi rajattu erilleen päätiestä ja kevyenliikenteen väylistä. Roihuvuoressa myös arvostetaan sitä, että pihat ovat kaikkien käytettävissä ja avoimia, joten tästä näkökulmasta erottelun tulisi olla symbolista varsinaisten esteiden ja aitojen sijaan.

Newmanin puolustettavan tilan käsitteeseen kuuluivat territoriaalisuuden ja luonnollisen valvonnan lisäksi rakentamisen imagotekijät, sekä erilaisten toimintojen sekoittuminen. Roihuvuoressa rakentamisen imagotekijät eivät toteudu riittävällä tavalla esimerkiksi ostarilla, tai osittain Roihuvuoventiellä. Tämä koetaan asukkaiden keskuudessa viihtyvyyttä vähentäväksi seikaksi. Haastatteluissa toistuvasti esiin nousi myös ostoskeskus, joka koettiin lähinnä epäviihtyisänä ja karuna. Aineistosta kävi ilmi, että vaikka ostoskeskuksen alueella oleskelevat Kulmapotku-ravintolan asiakkaat enemmän tai vähemmän juopuneena, tämä ei aiheuttanut asukkaille turvattomuuden tunnetta. Ostoskeskus (kuva 9) on kärsinyt aikojen saatossa toiminnan yksipuolistumisesta ja rakennusten yksityiskohtien katoamisesta. Näin ollen rakennukset ovat menettäneet alkuperäistä tyylikkyytään.

Kuva 8: Roihuvuoren ostoskeskus 1960-luvulla (Helsingin kaupunki 2004, 56)

Vuonna 2004 Helsingin kaupungin tekemässä selvityksessä ehdotetaankin rakennusten kunnostamista ja palauttamista alkuperäisen suunnitelman mukaiseksi. Myös itse torialue kaipaisi jäsentelyä ja viimeistelyä. Yhtenä mahdollisuutena vähentää häiriökäyttäytymistä alueella on keskusteltu kauppojen ikkunoiden teippauksien poistamista, jolloin ikkunoista näkisi ulos torialueelle. Tämä sama ajatus löytyy myös Helsingin kaupungin selvityksestä vuodelta 2004. Aiemmin nykyisessä Alepan talossa oli esimerkiksi niin sanottu kahvilakuutio, jonka seinät olivat lasia ja joka omalta osaltaan elävöitti ostoskeskuksen ilmettä. (Helsingin kaupunki 2004, 56-57.)

8.2 Aukkaiden kokemukset turvallisuudesta

Niemelän ja Lahikaisen (2000, 21) mukaan kokemusta turvattomuudesta voidaan käsitellä ihmisen lähiyhteisön sosiaalisten suhteiden ja niiden laadun kannalta. Roihuvuoressa sosiaaliset suhteet alueella olivat myös haastattelujen perusteella yksi tärkeimmistä turvallisuuden tunteeseen vaikuttavista tekijöistä. Haastattelujen perusteella sosiaaliset suhteet nähtiin tärkeinä ensinnäkin muista ihmisistä huolehtimisen näkökulmasta. Muista ihmisistä huolehtiminen voidaan nähdä eräänlaisena sosiaalisena kontrollina. Jacobs (1961) ja Newman (1972, 1996) korostavat sosiaalisen kontrollin merkitystä rikosten ehkäisyssä ja näin ollen myös turvallisuuden tunteen lisäämisessä. Sosiaalista kontrollia voidaan lisätä sekoittamalla erilaisia toimintoja ja palveluita, sekä luomalla mielenkiintoista ja vaihtelevaa ympäristöä, jossa ihmiset voivat kohdata toinen toisiaan. Epävirallisella sosiaalisella kontrollilla on mahdollista saada aikaan luontevaa valvontaa, jolloin ihmiset myös niin sanotusti katsovat toistensa perään (Koskela 2009, 181.) Koskelan (2009, 181) mukaan lähiöissä on vaikeaa kuvitella sosiaalisen kontrollin yltävän kovin korkealle tasolle. Jacobsin kadun elävyyden voidaankin Suomessa ajatella toteutuvan vain joillakin tietyillä kantakaupungin kaduilla tai alueilla. Totta on, että Roihuvuoressa sosiaalisen kontrollin ei voida ajatella toteutuvan aivan niin kuin Jacobs sen alun perin tarkoitti, koska alueella väentihyys on liian pieni, eikä palveluitakaan ole alueella vierivieressä. Siitä huolimatta asukkaat kokivat yhteisön huolehtivan esimerkiksi lapsista yhdessä, ja aina on joku joka tuntee jonkun ja voi tarvittaessa puuttua asioiden kulkuun, tai auttaa aivan tavallisissakin arjen ongelmatilanteissa.

Newmanin (1972, 1996) ja Jacobsin (1961) teorioissa korostetaan rikosten ehkäisyä sosiaalista kontrollia tukemalla, jolloin tärkeää on panostaminen sosiaaliseen tilaan. Newman korosti nimenomaan kylämäisen yhteisön ihannetta turvallisuuden lisäämisen keinona. (Koskela 2009, 183.) Haastattelujen perusteella voidaan päätellä Newmanin ajatuksen kylämäisestä yhteisöstä toteutuneen Roihuvuoressa. Nekin haastateltavat jotka eivät kokeneet olevansa kovin yhteisöllisiä, ajattelivat että halutessaan he voisivat löytää samanhenkisiä ihmisiä ja mielenkiintoista tekemistä Roihuvuoresta. Huolenpidon vastakohtana on välinpitämättömyys, josta koettiin huolta Roihuvuoressakin. Niemelän ja Lahikaisen (2000, 9) mukaan suurin turvattomuuden aiheuttaja ympäristön jälkeen on ihmisten välinpitämättömyys toisiaan kohtaan. Heidän mukaansa turvattomuus on muuttunut viimeisten 20 vuoden aikana, ja voidaan puhua ”välinpitämättömyyden yhteiskunnasta”. Tämä huoli nousi esiin myös Roihuvuoresta kerätyssä haastatteluaineistosta. Pelkoa ei niinkään aiheuta esimerkiksi häiriökäyttäytyminen, vaan se jos kukaan sivullisista puutu tilanteeseen.

Toiseksi haastatteluissa nousi esiin sosiaalisiin suhteisiin liittyen avun saaminen. Haastatteluissa saadussa aineistosta kävi ilmi, että vaikka yhteisö voi suojella myös ulkoisilta uhilta, niin enemmän ajateltiin sen tuovan turvaa esimerkiksi akuutin sairastumisen kohdatessa. Jokainen haastateltavista kertoi saavansa tarvittaessa apua naapureilta. Roihuvuoresta kerätyn

aineiston perusteella voidaan todeta aiemman tutkimuksen (Funk, Allan ja Chappel 2007, 345-348) sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden vaikutuksesta koettuun turvallisuuteen pitävän paikkansa. Tutkimuksen mukaan vain asuinaika ja luottamus naapureihin vaikuttavat positiivisesti turvallisuuden kokemukseen. Roihuvuoressa haastatelluista asukkaista ainoastaan yksi kertoi ettei koe sosiaalisilla suhteilla olevan merkitystä omaan turvallisuudentunteeseen. Tästä huolimatta hän piti arvossa naapureiden kanssa solmittuja suhteita ja näiltä tarvittaessa saatavaa apua. Kansallisessa rikosentorjuntaohjelmassa viitataan naapuriavun käsitteeseen. Asukkaat voivat raportin mukaan osallistua rikosentorjuntatyöhön perinteisenä naapuriapuna, jolla tarkoitetaan juuri arjessa avun tarjoamista naapurille. Naapuriapu lisää turvallisuudentunnetta, koska asukkaat välittävät ympäristöstään ja tuntevat toisensa. Näin ollen lisääntyy epävirallinen sosiaalinen kontrolli. Naapuriavusta voivat hyötyä myös asukkaat, joilla on joko väliaikaisia tai pidempiaikaisia avuntarpeita, kuten sairastumisia ja muita odottamattomia tapahtumia. (Kansallinen rikosentorjuntaohjelma 2016.)

Sosiaalinen media ja etenkin Facebook nähtiin Roihuvuoressa kerätyssä aineistossa yhtenä kommunikoinnin välineenä. Toisaalta Facebookin ajateltiin lisäävän yhteisöllisyyttä, ja toisaalta sosiaalinen media nähtiin epäsovun ja jopa pelon lietsojana. Kerätyn aineiston mukaan Facebook mahdollistaa ja edistää erilaisten suhteiden luomista ja erilaisten ryhmien kanssakäymistä ja tiedonkulkua. Parhaimmillaan se nähtiin kohtaamispaikkana, jossa ihmiset voivat etsiä samanhenkistä seuraa ja luoda erilaisia ryhmiä. Toisaalta Facebookin nähtiin aiheuttavan pelkoa ja vastakkainasetteluja. Sosiaalisessa mediassa provosoidaan ja provosoidutaan. Huhut lähtevät kiertämään, eikä niitä sen jälkeen pysäytä mikään. Haara ym. (2017) pohtivat tutkimuksessaan uhan kokemusta ja erilaisia medialähteitä. Heidän mukaansa pelon ja turvattomuuden kokemiseen vaikuttavat esimerkiksi vastaanottajan persoonallisuus ja aiemmat omat kokemukset. Näin ollen rikosuutisoinnin vaikutus on persoonakohtaista. Tämän voidaan todeta pitävän paikkansa myös Roihuvuoressa. Haastatteluista asukkaista kaksi viittasivat joko omakohtaiseen kokemukseen, tai huhupuheiden vaikutukseen liittyen kokemukseen turvallisuudesta. Yksi haastateltavista kertoi, että vaikka oli kuullut huhuja ja lukenut käsilaukkuja varastavasta ryöstelijästä alueen Facebook-ryhmästä, tämä ei ollut vaikuttanut hänen turvallisuuden tunteeseensa. Turvattomuuden tunnetta ei ollut syntynyt, koska haastateltu luotti saavansa apua tarvittaessa alueen ihmisiltä ja toisaalta koki itsenä henkilönä, joka osaa hoitaa ja hallita erilaisia tilanteita.

Newmanin imagotekijät-käsitettä on myöhemmin laajennettu käsittämään myös alueen kunnessapitoa. Teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin siisteyden, rikottujen paikkojen ja graffitien vaikutusta turvallisuudentunteeseen, esimerkiksi niin kutsutun Broken Windows-teorian kautta. Näin ollen voidaan todeta aineiston pohjalta että McCrean ym. (2005) näkemykset ympäristön siisteyden vaikutuksesta turvallisuuden kokemukseen eivät toteudu Roihuvuoressa. Siisteys koettiin kuitenkin merkityksellisenä ja viihtyvyttä lisäävänä tekijänä, joten näiden asioiden kautta sillä on merkitystä myös turvallisuudentunteeseen. Aineiston perusteella voi-

daankin tulla samaan tulokseen kuin Seppälä (2010, 54), joka pro gradu -tutkielmassaan tutki siisteyden merkitystä turvallisuuden tunteeseen Tampereella Muotialassa ja Tesomalla. Seppälän aineiston mukaan siisteys on turvallisuutta tukeva tekijä, mutta epäsiisti ympäristö ei kuitenkaan vaikuta turvallisuuden kokemukseen negatiivisesti.

Turvattomuus on Koskelan (2009, 106) mukaan sidoksissa siihen kuinka ”kotonaan” yksilö on kaupunkitilassa ja kuinka hän osaa navigoida siellä. Turvallisuuden kokemus liittyy myös fyysiseen aktiivisuuteen ja liikkumiseen alueella, ja on näin ollen yhteydessä henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Turvallisessa ympäristössä liikkuminen on helpompaa. (Kyttä 2008, 83.) Roihuvuoresta kerätystä haastatteluaineistosta kävi ilmi että mitä laajemmin asukkaat liikkuvat alueella, sitä selkeämmin he myös kokivat alueen omakseen. Liikkumisen alueella voidaan ajatella olevan yksi tekijä joka lisää asukkaiden turvallisuudentunnetta. Alueella liikkuminen kasvattaa myös alueen tuntemusta, ja näin ollen vaikuttaa kokemukseen alueesta yleensä. Alueen palvelut vaikuttavat osaltaan alueella liikkumiseen ja alueen käyttämiseen laajemmin. Jane Jacobsin (1961) teorian mukaan alueen palvelut lisäävät alueella liikkumista, ja näin ollen myös alueella viihtymistä. Jacobsin mukaan urbaani yhteisöllisyys on ihanne, johon on pyrittävä. Sosiaalinen kontrolli muodostuu kun toisille vieraat ihmiset kohtaavat, ja satunnainen ohikulkija voi olla tärkeä rikosensorjuja. (Koskela 2009, 183.)

9 Johtopäätökset

Turvallisuus on yksi Helsingin kaupungin toimintaa ohjaavista arvoista. Helsingin kaupungin strategia vuosille 2017-2021 on olla maailman toimivin kaupunki. Strategian mukaan toimivassa Helsingissä jokainen tuntee olonsa turvalliseksi, ja kilpailuvaltteja ovat kaupunkilaisten keskinäinen luottamus ja yhteenkuuluvuuden tunne. (Helsingin kaupunki 2018.) Myös kansallisessa rikosensorjuntaohjelmassa korostetaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä sekä turvallisuuden tunnetta (Kansallinen rikosensorjuntaohjelma 2016, 9). Tässä opinnäytetyössä korostetaan asukkaiden kokemuksia turvallisuudesta omalla asuinalueella. Turvallisuuden tunne liittyy vahvasti erilaisiin vuorovaikutussuhteisiin, ja siihen että lähipiirissä on joku, jolta voi tarvittaessa pyytää apua. Tästä näkökulmasta opinnäytetyön aihe on yhteneväinen sekä Helsingin kaupungin strategian että kansallisen rikosensorjuntaohjelman kanssa, mikä lisää tutkimuksen ajankohtaisuutta.

Turvallisuus ja viihtyisyys ovat tärkeitä arvoja hyvälle elinympäristölle. Turvallinen asuinalue kannustaa ihmisiä liikkumaan, harrastamaan ja tapaamaan muita ihmisiä alueella, joka taas lisää turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Oman asuinalueen kokeminen turvalliseksi lisää hyvinvointia sekä yksilön näkökulmasta että laajemmin ajateltuna koko asuinalueen näkökulmasta. Opinnäytetyöni tavoitteena on kehittää Roihuvuoren alueen turvallisuutta ja tarkoituksena tutkia, mitkä paikat Roihuvuorella koetaan turvattomina ja mistä syystä. Tutkimuskysymyksinä olivat millaisena asukkaat kokevat Roihuvuoren turvallisuustilanteen, mitkä tekijät vaikuttavat asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta Roihuvuorella, ja kuinka Roihuvuoren alueen

turvallisuutta voidaan kehittää. Haastattelujen edetessä kävi yhä selvemmäksi että asukkaat Roihuvuoressa kokivat erittäin vähän turvattomuuden tunteita omalla asuinalueellaan. Yleisesti ottaen haastateltavat kokivat Roihuvuoren viihtyisänä, kylämäisenä yhteisönä, jossa korostuivat luonnon läheisyys ja alueella solmitut sosiaaliset suhteet.

Tutkimukseni mukaan asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta vaikuttavat useat eri tekijät, minkä ovat osoittaneet useat aiemmatkin tutkimukset. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat Roihuvuoressa asuinalueen rakenne, toiset asukkaat ja vuorovaikutussuhteet, henkilökohtaiset kokemukset ja ominaisuudet, sekä alueen tuntemus ja sen tuttuus. Asukkaiden turvallisuudentunne liittyy vahvasti alueen viihtyvyystekijöihin. Viihtyisä alue koettiin Roihuvuoressa turvallisena ja turvallinen viihtyisänä. Roihuvuoressa tehdyn tutkimuksen mukaan koettua turvattomuutta on vaikeaa lokeroida tietyn otsikon alle. Siihen vaikuttavat tekijät ovat monisyisiä ja henkilökohtaisia. Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että alueella liikkuminen ja asuinaluekiintymys vaikuttivat itsessään koettuun turvallisuuteen. Laajasti alueella liikkuvat ja Roihuvuoreen alueena kiintyneet haastateltavat kokivat myös vähemmän turvattomuudentunteita alueella. Varsinkin alueella pitkään asuneiden oli vaikeaa kuvitella turvattomuuden tunteita alueella, koska kaikki ihmiset, paikat ja alueet olivat heille niin tuttuja.

Asuinalue suunnittelulla voidaan vaikuttaa vain ympäristön rakenteellisiin turvallisuusratkaisuihin. Asukkaiden turvallisuuden tunne koostuu aina myös henkilökohtaisista ja yhteiskunnallisista tekijöistä. CPTED-mallin mukaisilla suunnitteluperusteilla, kuten luonnollisella valvonnalla, sosiaalisen kontrollin lisäämisellä, rakennusten sijoittelulla, ja tilahierarkialla voidaan kuitenkin vaikuttaa positiivisesti asukkaiden turvallisuuskokemukseen. Seppälän (2010, 64) mukaan turvattomuuden kokeminen asuinalueella liittyy myös alueen ominaisuuksiin. Turvallisuuskokemukset eri alueilla voivat siis muodostua eri asioista, joten asuinalueiden erityiset piirteet kuten esimerkiksi ikä, koko, asukasrakenne ja ympäröivät alueet tulisi ottaa huomioon alueiden suunnittelu- ja kehitystyössä.

Haastattelujen perusteella asukkaat kokivat Roihuvuoren turvallisuustilanteen erittäin hyväksi eivätkä tunteneet juuri lainkaan turvattomuutta alueella. Voidaankin pohtia kuinka paljon haastateltavien historia ja henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttivat tuloksiin. Haastateltavista kolme on syntymään kotoisin Roihuvuoresta, ja yksi haastateltava on asunut alueella 30 vuotta. Lopuista haastatelluista kolme olivat aktiivisesti mukana Roihuvuoren erilaisissa yhteisöissä ja kokivat alueen vahvasti omanaan. Näin ollen voidaan todeta, että kiintymys omaan asuinalueeseen ja alueen tuttuus ovat merkittäviä tekijöitä turvallisuuden kokemisessa. Haastateltavien näkökulmasta tärkein yksittäinen syy turvallisuuden kokemiseen Roihuvuoressa oli sosiaaliset suhteet ja naapuriapu. Yhteisöllisyys itsessään ei vielä luo turvallisuudentunnetta, vaan tarvitaan pienempiä yksiköitä ja yhteisöjä, joissa asukkaat ovat mukana tapaamassa toisia asukkaita. Näitä voivat olla esimerkiksi taloyhtiöt, jonkin alueen muodostamat yhteisöt, alueen leikkipuistot, koirapuistot ja erilaiset harrastustapaamiset. Roihuvuoressa on onnistut-

tu vapaaehtoisten ydinjoukon avulla muodostamaan paljon pienempiä yhteisöjä ja ryhmiä joihin kuulumisen lisää asukkaiden kokemusta turvallisuudesta ja viihtyisyydestä.

9.1 Turvallisuuskävelyn suunnittelu Roihuvuoreen

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Roihuvuoren alueen turvallisuutta. Vastauksena viimeiseen tutkimuskysymykseen, kuinka Roihuvuoren alueen turvallisuutta voidaan kehittää eteenpäin on tässä työssä laadittu turvallisuuskävelyn materiaali Roihuvuoreen (liite 2). Turvallisuuskävelyssä joukko asiantuntijoita kiertää ennalta suunnitellun reitin ja havainnoi ympäristöä. Kävelyä suunniteltaessa hyödynnettiin haastatteluiden avulla kerättyä aineistoa ja käytettiin asukkaiden kokemusta alueesta hyväksi turvallisuuskävelyn reittiä suunniteltaessa. Turvallisuuskävely on näin ollen myös yksi keino kehittää Roihuvuoren turvallisuutta. Parhaimmillaan tämä opinnäytetyö ja suunniteltu turvallisuuskävely tuottavat Roihuvuori-seuralle uutta tietoa alueen turvallisuudesta asukkaiden näkökulmasta, ja edistävät paikallista rikosentorjuntatyötä.

Turvallisuuskävelyn suunnittelu aloitettiin tutustumalla erilaisiin materiaaleihin turvallisuuskävelyihin liittyen. Turvallisuuskävelyn malli on kehitetty Ruotsissa Göteborgissa, ja kävelysten pohjalta on kehitetty turvallisuuskävelyoppaita esimerkiksi Ruotsin rikosentorjuntaneuvoston Safety and security walks -opas (2009) ja Step by step for a safer and more secure Göteborg -opas (2008). Espoossa vuonna 2010-2011 toteutetusta turvallisuuskävelyhankkeesta ja sen materiaalista, sekä sen ohessa tehdystä opinnäytetyöstä (Sarka 2011), oli myös paljon hyötyä Roihuvuoren turvallisuuskävelyn suunnittelussa.

Tavoitteena oli tehdä selkeä kohta kohdalta etenevä selvitys, mitä toimenpiteitä tulee tehdä ennen kävelyä, kävelyn aikana ja kävelyn jälkeen. Tärkeitä pohdittavia ja selvitettäviä asioita olivat lähinnä kävelyreittiin liittyvät asiat. Kysymyksiä olivat esimerkiksi kuinka pitkä kävelyreitti on, mistä reitti kulkee, mikä on alku- ja loppupiste, mitkä ovat pysähdyspaikkoja reitillä, millainen dokumentaatiolomake reitillä on käytössä, ja mihin kellonaikaan reitti toteutetaan.

Göteborgin ja Espoon turvallisuuskävelymateriaaleissa korostettiin juuri reitin valinnan tärkeyttä. Liian pitkä reitti esimerkiksi aiheuttaa vain väsymistä kävelijöissä. Reitin aikana pysähtytään usein, joten tästäkin syystä reitin on syytä olla enintään 2 kilometriä pitkä. Kävely olisi hyvä suunnitella sekä valoisan aikaan, että pimeällä, koska ympäristö näyttäytyy hyvin erilaisena eri aikoina. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5.) Reitin hahmottelemisen voi aloittaa siitä, missä paikoissa halutaan pysähtyä keskustelemaan. Nämä paikat voivat olla paikkoja jotka koetaan erityisen turvallisina tai turvattomina, niissä on ehkä tapahtunut rikoksia, tai ne voivat olla erityisen viihtyisiä. (Safety and security walks 2009, 2-3.) Roihuvuoressa turvallisuuskävelyn reitti valittiin sen perusteella mitkä paikat haastatellut asukkaat kokivat joko turvattomina tai kehitystä vaativina. Reitin valintaan pyydettiin myös

poliisin tilastopalvelusta tietoja alueella tapahtuneista rikoksista, mutta tiedot oli mahdollista saada vain jaoteltuina eri rikoslajien mukaan. Näin ollen paikoista, joissa rikoksia on tapahtunut ei ollut tilastoa.

Roihuvuoren turvallisuuskävelyä varten tehtiin dokumentointilomake (liite 3), joka on mukailtu Espoossa vuonna 2011 käytetystä lomakkeesta. Lomakkeen ideana on ensin antaa erilaisia esimerkkejä, joiden pohjalta turvallisuuskävelylle osallistujat merkitsevät omia havaintojaan pysähtymispaikoilla ja reitin lopussa lomakkeelle.

9.2 Oman työn arviointi

Opinnäytetyön aihe oli erittäin mielenkiintoinen ja työn tekeminen oli näin ollen mielekästä. Omasta näkökulmastani katsottuna saavutin työlle asetetut tavoitteet, ja opinnäytetyö tuotti uutta tietoa Roihuvuoren turvallisuustilanteesta, sekä materiaalin turvallisuuskävelyä varten. Näin ollen työn yhteistyökumppanin Roihuvuori-seuran on mahdollista toteuttaa turvallisuuskävely ja kehittää alueen turvallisuutta ja viihtyisyyttä edelleen.

Parannettavaa opinnäytetyöprosessista löytyy silti paljon. Aloittaessani työn tekemistä lähdin liikkeelle liikaa siitä oletuksesta että Roihuvuoressa todella koetaan turvattomuutta. Tärkeää olisi ollut tehdä hiukan enemmän taustatutkimusta ennen aiheen valintaa. Koko työn painottaminen enemmän turvallisuuskävelyn suuntaan sekä turvallisuuskävelyn toteuttaminen opinnäytetyöprosessin aikana olisi tuottanut myös enemmän konkreettisia kehitysehdotuksia, joita olisi ollut helpompaa viedä eteenpäin. Parasta työskentelyssäni oli ajankäyttö ja työskentelyn tasaisuus. Ymmärsin riittävän varhaisessa vaiheessa että työtä oli vietävä joka päivä eteenpäin, koska aikaa työn tekemiselle oli vähän.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida esimerkiksi työn merkittävyyden, riittävyyden ja kattavuuden näkökulmista. Tämän opinnäytetyön kannalta työn merkittävyyttä on vaikeaa arvioida. Voidaan ajatella että Roihuvuori alueena on pieni, joten varsinaisesti työ ei anna laajempaa tietoa esimerkiksi Helsingin kaupungille turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksista. Toisaalta Roihuvuorelle ja sen asukkaille työllä voi olla suurikin merkitys. Voidaan myös ajatella turvattomuuden kokemuksen syntyvän paikasta riippumatta samalla tavalla, ja johtuvan samoista tekijöistä. Aineiston riittävyyden kannalta tässä työssä on pyritty 15 haastatteluun, koska tutkimuksissa tuon määrän on havaittu aiheuttavan aineiston kyllääntymisen eli saturaation. (Eskola & Suoranta 1990, 60-61.) Haastatteluja tehtiin lopulta 13. Tämä tuntui riittävältä määrältä, koska aineistosta ei lopulta löytynyt uusia näkökulmia. Analyysin kattavuuteen liittyen tässä tutkimuksessa yksittäisiä vastauksia on käytetty vain huomioina, ja laajempia tulkintoja on pyritty tekemään vain vastauksista, jotka toistuivat useilla haastattelutavilla. Aiemmin pohdittiin haastateltavien sosiaalisen aktiivisuuden sekä asuinajan vaikutusta työn tuloksiin. Muita työn luotettavuuteen vaikuttavia seikkoja ovat haastateltavien ikä, sukupuoli ja asuinalue Roihuvuoressa. Tavoitteena oli löytää mahdollisimman eri ikäisiä haasta-

teltavia, joista noin puolet olisi miehiä ja puolet naisia. Ikäjakauman osalta tavoite saavutettiin, ja haastateltavat olivat iältään 25-78-vuotiaita. Sukupuolen ja asuinpaikan suhteen tavoitteet jäivät osittain saavuttamatta. Haastateltavista 9 oli naisia ja 4 miehiä. Haastattelujen perusteella naiset eivät kuitenkaan kokeneet alueella sen enempää turvattomuuden tunteita kuin miehetkään, eli siltä osin sukupuolella ei ollut tässä tutkimuksessa vaikutusta tuloksiin. Tavoitteena oli löytää haastateltavia mahdollisimman eri osista Roihuvuorta. Tämä tavoite saavutettiin vain osittain. Haastateltavia ei löytynyt Prinsessantieltä, Vuorenpeikontieltä eikä Tuhkimontieltä.

Jatkotutkimuksessa olisi mielenkiintoista laajentaa tutkimusaluetta muihin Itä-Helsingin lähiöihin, ja esimerkiksi vertailla kahden eri alueen ominaispiirteitä ja asukkaiden turvallisuuskokemusten muodostumista. CPTED-mallia olisi myös mahdollista käyttää enemmän hyödyksi turvallisuutta kehitettäessä, ja ottaa mallin suunnitteluperiaatteita esimerkiksi turvallisuuskävelyn huomion kohteeksi. Tässä apuna voisivat olla erilaiset tarkastuslistat. Kiinnostavaa olisi myös nähdä, millaiset toimenpiteet turvallisuuden parantamiseksi vaikuttavat asukkaiden turvallisuuden tunteeseen positiivisesti. Opinnäytetyö kaiken kaikkiaan vahvisti näkemystä siitä, että turvattomuuden tunne ei aina ole yhteydessä rikostilastoihin, vaan kyseessä on monimutkainen henkilökohtainen kokemus. Näin ollen alueiden turvallisuussuunnittelussa tulisi ottaa tulevaisuudessa enemmän huomioon alueiden ominaispiirteitä sekä asukkaiden kokemusta ja näkemystä alueen turvallisuudesta.

Lähteet

Painetut

Aura, S., Horelli, L. & Korpela, K. 1997. Ympäristöpsykologian perusteet. Porvoo: WSOY.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell.

Koskela, H. 2009. Pelkokierre. Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Laitinen, A. & Aromaa K. 2005. Rikollisuus ja kriminologia. Tampere: Vastapaino.

Mäkelä, K. 1990. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus.

Newman, O. 1972. Defensible Space. People and Design in Violent City. London: Architectural Press.

Niemelä, P. & Lahikainen, R. 2000. Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Osuuskunta vastapaino.

Tuomi & Sarajärvi. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Alexander, C., Ishikawa, S. & Silverstein, M. 1977. A Pattern Language. New York: Oxford University Press. Viitattu 25.4.2018.
http://library.uniteddiversity.coop/Ecological_Building/A_Pattern_Language.pdf

Burke, R. H. 2009. An Introduction to criminological theory. Portland: Willan Publishing. Viitattu 25.4.2018. <https://mgnyunt.files.wordpress.com/2014/09/an-introduction-to-criminological-theory.pdf>

Clarke, R.V. 1997. Situational Crime Prevention: Successful Case Studies. 2nd ed. New York: Harrow and Heston. Viitattu 1.5.2018.
http://www.popcenter.org/library/reading/PDFs/scp2_intro.pdf

COST Action TU1203. 2014. Crime Prevention through Urban Design and Planning. High-rise in trouble. The Bijlmermeer in Amsterdam. Viitattu 17.3.2018. <http://costtu1203.eu/wp-content/uploads/2018/01/High-rise-in-trouble-DSP-reportNewVersion.pdf>

Funk, L.M, Allan, D.E & Chappell, N.L 2007. Testing the Relationship Between Involvement and Perceived Neighbourhood Safety. A Multinomial Logit Approach. Environment and Behavior 39/3. 345-348. Viitattu 1.5.2018.
<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0013916506290959>

Grönlund, B. (2000) On CPTED Crime Prevention through Urban Design. Paper presented in Rådberg seminar 'Towards the Humane City for the 21st century' in Stockholm 28.9.2003. Viitattu 25.4.2018. <http://www.veilig-ontwerp-beheer.nl/publicaties/on-cpted-crime-prevention-through-urban-design>

Haara, P., Reunanen, E., Näsi, M. & Kivivuori, J. 2017. Väkiältä pirstaloituvassa mediamaisemassa. Fokusryhmätutkimus uhkan kokemuksesta ja rikostiedon lähteistä. Tampereen yliopisto: Viestintätieteiden tiedekunta COMET. Viitattu 21.3.2018. https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/102353/vakivalta_pirstaloituvassa-mediamaaisemassa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Helsingin kaupunki. 2004. Roihuvuori alueen arvot ja ominaispiirteet, rakentamistapaohjeet. Kaupunkisuunnitteluvirasto. Rakennusvalvontavirasto. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2004:6. Viitattu 20.04.2018. https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/julk_2004-6.pdf

Helsingin kaupunki. 2018. Maailman toimivin kaupunki -Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021. Viitattu 1.5.2018. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategia/strategia-ehdotus/>

Hirvola, A. 2016. Turvallinen kaupunki. Näkökohtia rakennetun ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 4/2016. Viitattu 25.4.2018. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75153/SY_4_2016.pdf?sequence=1

Jacobs, J. 1961. The Death and Life of Great American Cities. New York: Random house. Viitattu 25.4.2018. https://www.buurtwijis.nl/sites/default/files/buurtwijis/bestanden/jane_jacobs_the_death_and_life_of_great_american.pdf

Kansallinen rikoksantorjuntaohjelma. 2016. Turvallisesti yhdessä. Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 30/2016. Viitattu 15.3.2018. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75193/OMSO_30_2016_Turvallisesti_yhdessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kytä, M., Puustinen, S., Hirvonen, J., Broberg, A. & Lehtonen, H. 2008. Turvallinen asuinalue. Tampereen Muotiala suunnitelmissa ja kokemuksissa. Espoo: Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja B93. Viitattu 2.2.2018. <https://aaltoodoc.aalto.fi/handle/123456789/888>

Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132. Annettu Helsingissä 5.2.1999. Viitattu 20.4.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Maslow, A. 1954. Motivation and Personality. New York: Harper and Row Publishers. Viitattu 25.4.2018. http://s-f-walker.org.uk/pubsebooks/pdfs/Motivation_and_Personality-Maslow.pdf

McCrea, R., Shyy, T-K., Western, J. & Stimson, R.J. 2005. Fear of crime in Brisbane. Individual, social and neighbourhood factors in perspective. Journal of sociology 41 (1) 7-27. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1440783305048381>

Newman, O. 1996. Creating Defensible Space. Institute for Community Design Analysis. Viitattu 30.4.2018. <https://www.humanics-es.com/defensible-space.pdf>

Paikallinen turvallisuussuunnittelu 2014. Prosessi tutuksi ja ideoita työn kehittämiseen kunnissa. Viitattu 21.3.2018. <http://rikoksantorjunta.fi/documents/5235988/5514012/2013+Paikallisen+turvallisuussuunnittelun+opas>

Poyner, B. 1983. Design against crime. Beyond defensible space. Lontoo: Butterworth. Viitattu 1.5.2018. <https://archive.org/stream/designagainstcri00poyn#page/n9/mode/2up>

Rakennettu ympäristö, rikollisuus ja turvattomuus. 1995. Rikoksentorjunnan neuvottelukunta. Julkaisu 1 /1995. Viitattu 1.5.2018. http://brottsforebyggandet.fi/material/attachments/rtn/rtn/julkaisut/julkaisutomjartn/6CewY7FRS/Rakennettu_ymparisto_rikollisuus_ja_turvattomuus.pdf

Rikoksentorjuntaneuvosto. 2018. Rakennetun ympäristön turvallisuus. Viitattu 20.4.2018. <http://rikoksentorjunta.fi/rakennetun-ympariston-turvallisuus>

Roh, S. & Oliver, W.M. 2005. "Effects of community policing upon fear of crime: Understanding the causal linkage." Policing: An International Journal of Police Strategies and Management, Vol. 28 Issue: 4, pp.670-683. Viitattu 24.5.2018. <https://www.emeraldinsight.com.nelli.laurea.fi/doi/full/10.1108/13639510510628758>

Roihuvuoren Hanami-juhla. 2018. Kirsikkapuistojen historia. Viitattu 20.4.2018. <https://www.roihuvuori.fi/hanami/kirsikkapuistojen-historia/>

Roihuvuori. 2018a. Kaavoitus ja rakentaminen. Roihuvuoreen uusi asuntoalue. Viitattu 20.4.2018. <https://roihuvuori.com/uutisia-ja-tapahtumia/rakentaminen-mainmenu-209/3087-roihuvuoreen-uusi-asuntoalue>

Roihuvuori. 2018c. Roihuvuori-seura ry. Viitattu 20.4.2018. <https://roihuvuori.com/roihuvuori-seura>

Roihuvuori. 2018b. Roihuvuori-seura toimintasuunnitelma. Viitattu 20.4.2018. <http://roihuvuori.com/roihuvuori-seura/toimintasuunnitelma-mainmenu-212>

Security and safety walks. 2009. Bra° - The Swedish national council for crime prevention. Viitattu 11.4.2018. <http://www.veilig-ontwerp-beheer.nl/publicaties/safety-and-security-walks>

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Viitattu 25.4.2018. <http://docplayer.fi/94102-Mika-kirjallisuuskatsaus.html>

Sarka, P. 2011. Turvallisuuskävelyn suunnitteleminen ja toteuttaminen. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.4.2018. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/29490/Sarka.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Seppälä, M. 2010. Asuinaluesuunnittelu asukkaiden turvallisuudentunteiden tukijana - tapaukset Muotiala ja Tesoma. Tampereen yliopisto. Yhdyskuntatieteiden laitos aluetieteen Pro Gradu -tutkielma. Viitattu 25.4.2018. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/81608/gradu04321.pdf?sequence=1>

Step by step for safer and more secure Göteborg. 2008. Göteborg stad. Viitattu 16.4.2018. http://www.tryggaremanskligare.goteborg.se/pdf/engelska/step_by_step.pdf

Wilson, J.Q. & Kelling, G.L. 1982. Broken Windows -The police and neighbourhood safety. The Atlantic Monthly. March 1982 Issue. Viitattu 20.2.2018. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1982/03/broken-windows/304465/>

Wilson, J.Q. & Kelling, G.L. 1989. Making Neighborhoods Safe. The Atlantic Monthly. February 1989. Viitattu 20.2.2018. <https://www.theatlantic.com/past/docs/politics/crime/safehood.htm>.

Julkaisemattomat

Mies 58 vuotta, asunut Roihuvuoressa 56 vuotta. Haastattelu. 3.2.2018. Helsinki.

Nainen 40 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6 vuotta. Haastattelu. 9.2.2018. Helsinki.

Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 36 vuotta. Haastattelu. 10.2.2018. Helsinki.

Nainen 43 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10,5 vuotta. Haastattelu. 11.2.2018. Helsinki.

Nainen 76 vuotta, asunut Roihuvuoressa 30 vuotta. Haastattelu. 11.2.2018. Helsinki.

Nainen 37 vuotta, asunut Roihuvuoressa 6,5 vuotta. Haastattelu. 12.2.2018. Helsinki.

Nainen 25 vuotta, asunut Roihuvuoressa 22 vuotta. Haastattelu. 26.2.2018. Helsinki.

Nainen 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 7 vuotta. Haastattelu. 26.2.2018. Helsinki.

Nainen 31 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta. Haastattelu. 28.2.2018. Helsinki.

Nainen 52 vuotta, asunut Roihuvuoressa 8 vuotta. Haastattelu. 1.3.2018. Helsinki.

Nainen 54 vuotta, asunut Roihuvuoressa 5 vuotta. Haastattelu. 7.3.2018. Helsinki.

Mies 36 vuotta, asunut Roihuvuoressa 10 vuotta. Haastattelu. 19.3.2018. Helsinki.

Mies 49 vuotta, asunut Roihuvuoressa 15 vuotta. Haastattelu. 21.3.2018. Helsinki.

Kuvat

Kuva 1: Roihuvuoren sijainti kantakaupunkiin nähden.....	9
Kuva 2: Roihuvuoren kartta	10
Kuva 3: Näkymä vesitorninmäeltä Roihuvuorentielle	11
Kuva 4: Metsäpolku toukokuun alussa 2018.....	38
Kuva 5: Roihuvuoren ostoskeskus.....	38
Kuva 6: Vuorenpeikontie Roihuvuorentieltä päin katsottuna	40
Kuva 8: Roihuvuorentie 22.....	41
Kuva 9: Roihuvuoren ostoskeskus 1960-luvulla	43

Kaaviot

Kaavio 1: Alueen yleiseen kokemiseen vaikuttavat tekijät Roihuvuoressa	26
Kaavio 2: Aukkaiden turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat tekijät Roihuvuoressa	26

Kuviot

Kuvio 1: Koettu turvattomuus.....	22
Kuvio 2: Opinnäytetyöprosessi	24

Taulukot

Taulukko 1: Turvallisuuden ulottuvuudet	20
---	----

Liitteet

Liite 1: Teemahaastattelurunko	56
Liite 2: Turvallisuuskävely Roihuvuoressa.....	58
Liite 3: Turvallisuuskävelyn dokumentaatiolomake	63

Liite 1: Teemahaastattelurunko

Teemahaastattelurunko

Taustatiedot:

Nimi:

Ikä:

Keitä henkilöitä perheeseen kuuluu:

Kuinka kauan olette asuneet Roihuvuoressa:

Missä osassa Roihuvuorta asutte:

Haastatteluissa käytetään apuna Roihuvuoren karttaa.

Turvallisuuslähtöinen suunnittelu

1. Kuinka laajasti liikutte Roihuvuoren alueella? Piirtäkää karttaan reitit joilla yleensä liikutte?

2. Viihtyisyys ja turvallisuus

- a) Mitkä asiat tekevät asuinalueestanne viihtyisän?
- b) Millä tavalla nämä asiat vaikuttavat turvallisuudentunteeseen?
- c) Mitkä asiat vähentävät asuinalueenne viihtyisyyttä?
- d) Millä tavalla nämä asiat vaikuttavat turvallisuuden tunteeseen?
- e) Kuinka alueen viihtyvyyttä olisi mahdollista parantaa?

3. Yhteisöllisyys ja sosiaaliset suhteet

- a) Millaisia sosiaalisia suhteita olette muodostaneet alueella?
- b) Millaisissa tilanteissa suhteita on muodostunut?
- c) Millaisia paikkoja lähiympäristöstänne löytyy jotka edesauttavat sosiaalisten suhteiden muodostumista?
- d) Mitä merkitystä yhteisöllisyydellä ja sosiaalisilla suhteilla on turvallisuuden tunteeseen?

4. Kuinka hyvin asuinalueenne siisteydestä pidetään huolta?

- a) Kuinka hyvin asukkaat huolehtivat asuinalueenne ympäristön siisteydestä?
- b) Kuinka paljon olette havainneet asuinalueenne ympäristössä roskia, rikottuja paikkoja, töhryjä seinissä?
- c) Millä tavalla siisteys vaikuttaa turvallisuudentunteeseen?

5. Millaisia erityisiä piirteitä asuinalueellanne on jotka erottavat sen muista asuinalueista?

6. Kuinka koette alueen palvelut, kahvilat, baarit, kokoontumispaidat, kirjaston, kaupat?
(onko niitä riittävästi, liian paljon, liian vähän, aiheuttavatko ongelmia, mikä on erityisen hyvää?)

Turvallisuuden/ turvattomuuden kokeminen

7. Mitkä paikat Roihuvuoressa ovat kokemuksenne mukaan turvattomia? Merkitse karttaan a-> Tai vaihtoehtoisesti mitkä paikat kaipaisivat mielestänne kehittämistä?

8. Miksi koette kartalle merkityt paikat turvattomina? (Käydään kaikki karttaan merkityt paikat läpi)

9. Kuinka kokemus turvattomuudesta vaikuttaa näiden paikkojen käyttöön?

10. Kuinka tilannetta olisi mahdollista parantaa että voisitte käyttää näitä paikkoja?

11. Millaiset/mitkä asiat vaikuttavat omalla kohdallasi turvattomuuden kokemiseen?
(Esim. Vuorokauden aika, muut liikkeellä olevat ihmiset, huhupuheet, omat kokemukset, lehtijutut jne. häiriökäyttäytyminen)

12. Aiotteko asua tulevaisuudessakin Roihuvuoressa?

13. Jos ette, mistä syystä? Jos kyllä, mistä syystä?

Liite 2: Turvallisuuskävely Roihuvuoressa

Turvallisuuskävely Roihuvuoressa

Minna Outakoski
minna.outakoski@gmail.com
2.5.2018

Ennen kävelyä

Turvallisuuskävelyn tavoitteen määrittely

1. Tavoitteena on kartoittaa osallistujien näkökulmaa Roihuvuoren turvallisuustilanteeseen, mitkä asiat ja ilmiöt vaikuttavat kokemukseen turvallisuudesta ja turvattomuudesta, mitkä paikat koetaan turvallisina, turvattomina, viihtyisinä tai epäviihtyisinä ja mistä syystä.
2. Käynnistää toimenpiteitä turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseksi sekä viedä eteenpäin alueen kehittämis ehdotuksia, jotta asukkaat viihtyisivät alueella jatkossa entistä paremmin.

Koordinaattorin valinta

Turvallisuuskävelyn suunnitteluun ja toteuttamiseen tarvitaan ainakin yksi henkilö joka sitoutuu sen läpiviemiseen. Koordinaattorin vastuulla on kävelyn suunnittelu, toteutus, dokumentointi, ja tulosten esittäminen.

Alueen ja reitin valinta

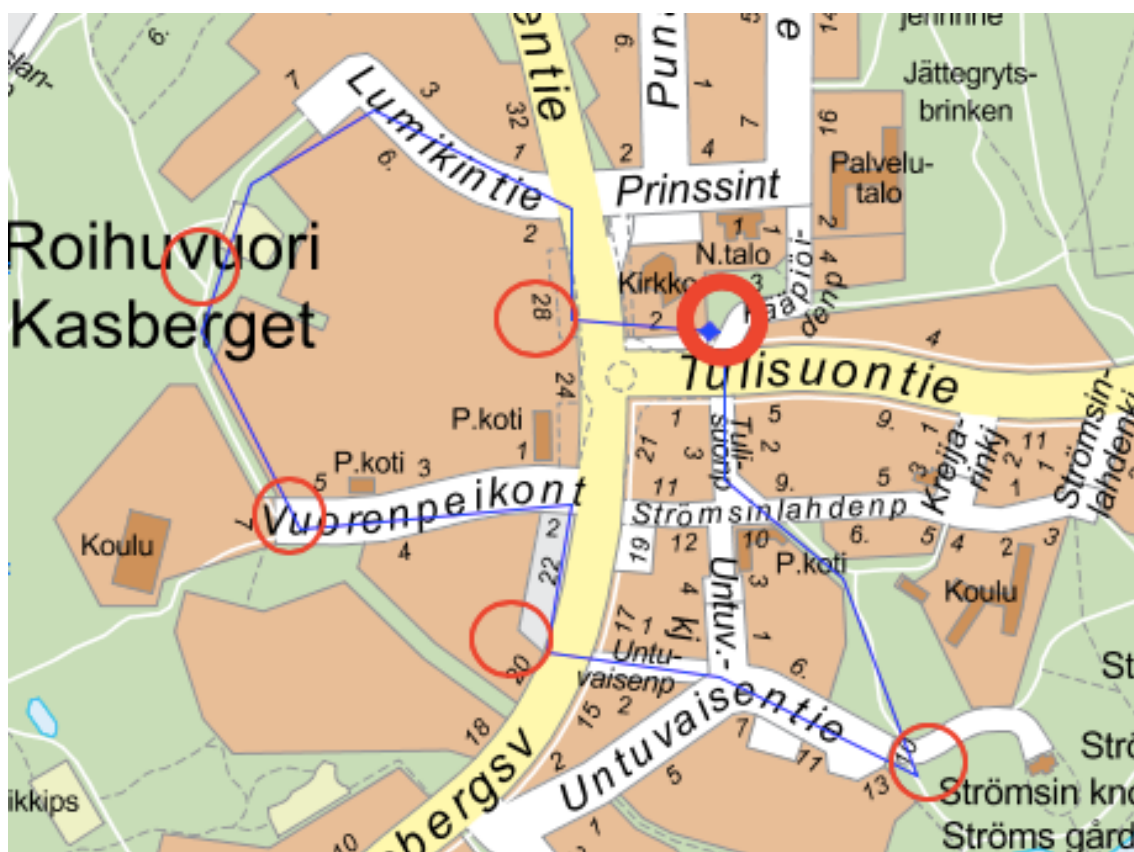
Roihuvuoressa kävelyn alueeksi valittiin ylä-roihuvuori. Reitti valittiin tehtyjen asukashaastattelujen pohjalta ja siihen valittiin ne paikat jotka asukkaat kokivat turvattomina tai kehittämistä vaativina. Käveltävästä alueesta laadittiin kartta, johon piirrettiin reitti sekä keskustelupaikat. Reitti suunniteltiin toteutettavaksi valoisan aikaan, mutta myöhemmin on mahdollista suunnitella kävely myös pimeällä.

Reitti alkaa kirkon vieressä olevasta asukaspuistosta, koska siinä on rauhallinen paikka ja mahdollisuus istua. Reitti myös päättyy puistoon. Reitin pituus on noin 2 kilometriä. (kuva 1)

Kuva 1: Turvallisuuskävelyn reitin pituus

Aloituspaiakasta asukaspuistosta (tummempi punainen ympyrä) kävellään Tulisuoipolkua Strömsin päiäkodille ja metsäpolkua pitkin Untuuisentien päähän musiikkikoulun ja kuataidekoulun risteykseen. Tässä on ensimmäinen pysähdyspaikka. Reitti jatkuu Untuuisentietä ja Untuuisenpolkua Roihuuorentielle ja Strömsin autotallin ja huoltoaseman kohdalle. Tässä on toinen pysähdyspaikka. Matka jatkuu Roihuuorentietä Vuorenpaikontietä ylös. Ylhäällä koulun kohdalla on kolmas pysähdyspaikka. Koululta lähdetään metsäpolkua pitkin Lumikintietä kohti. Neljäs pysähdyspaikka on metsäpolkujen haarakohta. Lumikintietä pitkin kävellään ostarille joka on viides pysähtymispaikka. Loppukeskustelu käydään kirkon vieressä asukaspuistossa, eli samassa paikassa mistä reitti aloitettiin (kuva 2).

Kuva 2: Turvallisuuskävelyn reitti ja pysähdyspaikat

Yhteistyötahojen kartoitus ja osallistujien valinta

Asukkaat, Roihuvuori-seura, Roihuvuoren seurakunta, alueen yritykset, alueella työskentelevät henkilöt, nuorisotyöntekijät, koulujen edustajat, viranomaiset, kunnan päättäjät. Ruotsin mallin mukaan osallistujia voisi enimmillään olla 20, joista asukkaita pitäisi olla vähintään 5. Jos kävelyllä osallistuu paljon ihmisiä, tulisi ryhmä jakaa enintään 10 henkilön ryhmiin, joista jokaisella on oma vetäjä.

Kävelyn suunnitteluun ja toteutukseen tarvitaan ehdottomasti yhteistyötä Helsingin kaupungin ja Roihuvuori-seuran välillä. Yhteistyökumppaneiden tulee sitoutua hankkeen läpiviemiseen ja mahdollisten korjausten ja parannusten tekemiseen sovitun aikataulun puitteissa. Huomioon tulee ottaa että kävelyn ajankohdan suunnittelu voi olla haastavaa koska kaupungin virkamiesten ja asukkaiden mahdolliset ajat kävelylle ovat varmaankin hiukan erit.

Tiedottaminen ja mainonta

Kävelystä tiedotetaan Roihuvuoren Facebook-sivulla, ja Roihuvuori-seuran sivulla. Tehdään mahdollisesti julisteita, joita jaetaan taloyhtiöille ja ilmoitustauluille. Näitä paikkoja olisi esimerkiksi kirjasto, kaupat, asukaspuistot, nuorisotalo, seurakunta, koulut, ja päiväkodit. Kävelystä olisi hyvä kertoa erilaisissa alueella järjestettävissä tapahtumissa, sekä kutsua ihmisiä paikalla puskaradion kautta. Tärkeää on kertoa mikä turvallisuuskävely on ja mitä sillä pyritään saavuttamaan, sekä perustiedot kävelystä, kuten aloituspaikka ja aloitusaika. Asukkaiden olisi mahdollista ilmoittautua ennen kävelyä koordinaattorille, tai tulla suoraan lähtöpaikalle.

Kävelyn aikana

Kävelyn alkupisteessä

Kävely aloitetaan alustuksella, jossa kerrotaan mitä turvallisuuskävely tarkoittaa, mitä kävelyn aikana tapahtuu ja mitä kävelyyn osallistujien tulee tehdä kävelyn aikana. Osallistujille annetaan dokumentaatiolomake, ja käydään lomake läpi. Osallistujille on hyvä kertoa mitä kävelyn aikana pyritään havainnoimaan ja annetaan esimerkkejä mitä kävelyn aikana kannattaa kirjoittaa dokumenttilomakkeelle ylös. Osallistujille on myös hyvä antaa aikaa tutustua dokumentaatiolomakkeeseen ennen kävelyä lähtöä.

Osallistujat esittelevät itsensä. Ryhmästä valitaan ainakin kaksi valokuvaajaa, jotka dokumentoivat kierretyt paikat. Etukäteen pohditaan mikä kokoiset ryhmä/ryhmät kävelyyhin olisi sopivat, ja sovitaan ainakin toinen vetäjä jos kävelylle tulee paljon asukkaita.

Havainnointi kävelyn aikana

Kävelyn aikana sovitut henkilöt ottavat valokuvia, ja muut havainnoivat ympäristöä, tekevät muistiinpanoja ja käyvät keskustelua. Ennalta suunnitelluille pysähtymispaikoilla käydään vetäjän johdolla keskustelua turvallisuuteen, turvattomuuteen ja viihtyvyyteen liittyvistä kysymyksistä. Vetäjä kirjoittaa näistä keskusteluista muistiinpanot. Pysähtymispaikoilla myös osallistujat täyttävät dokumentointilomaketta.

Kävelyn jälkeen

Dokumentointi

Kävelyn jälkeen kävelyn vastaava henkilö kokoaa havainnot ja ehdotukset yhteen selkeäksi kokonaisuudeksi. Löydetyt turvallisuusongelmat kirjataan ylös ja tehdään kehitysehdotuksia tilanteen parantamiseksi. Mahdollisesti ongelmista tai kehittämisen kohteista voisi tehdä Espoon mallin mukaan toimenpidetaulukon johon kirjataan kehitysehdotukset, vastuuorganisaatio, aikataulu, kohteen sijainti kartalla, ja valokuva kohteesta. Taulukkoa tehdessä on hyvä pitää mielessä mitkä asiat ja paikat ovat kaupunginvastuulla ja mitkä esimerkiksi yksityisten kiinteistöjen. Toimenpidetaulukko lähetetään eteenpäin asiasta vastaavalle taholle.

Turvallisuuskävelymateriaalin suunnittelussa on käytetty apuna Ruotsin Göteborgin turvallisuuskävely materiaaleja Step by step for a safer and more secure Göteborg – Safety and security walks –a guide 2008, Safety and security walks 2009 sekä Espoossa vuonna 2011 toteutetun turvallisuuskävelyhankkeen materiaaleja ja Patrik Sarkan aiheesta vuonna 2011 tehtyä opinnäytetyötä Turvallisuuskävelyn suunnittelemisesta ja toteuttamisesta. Dokumentaatiolomake on tehty Espoon mallista mukaillen.

Liite 3: Turvallisuuskävelyn dokumentaatiolomake

Roihuvuoren turvallisuuskävelyn dokumentaatiolomake

Taustatiedot:

Sukupuoli: _____ Ikä _____ Asunut alueella _____ vuotta

Pohtikaa ja kuvatkaa alueen turvallisuutta alla olevien esimerkkien pohjalta:

Yleiskuva alueesta:

- Miltä alue näyttää? (kaunis, ruma, siisti, epäsiisti, toimiva)
- Onko alue viihtyisä? (Tuntuuko alue ihmisläheiseltä ja ihmisen kokoiselta, onko houkutteleva)
- Mitkä paikat tuntuvat turvattomilta? Miksi? Mitä niille pitäisi tehdä?
- Mitkä paikat tuntuvat turvallisilta? Miksi?
- Onko alueella helppo liikkua?

Rakennettu ympäristö:

- Ovatko rakennukset hyvässä kunnossa ja siistejä? Panostetaanko kunnossapitoon ja siisteyteen? Missä pitäisi parantaa?

Millainen on parkkipaikkojen kunto ja turvallisuus?

- Millainen on valaistus? Onko riittävä ja hyvin suunniteltu? Mitkä ovat pimeitä paikkoja?
- Onko viheralueita ja oleskelupaikkoja riittävästi? Entä penkkejä? Houkuttelevatko puistot ja pihat oleskeluun ja yhdessä olemiseen?

Kunnossapito ja huolehtiminen:

- Pidetäänkö ympäristön siisteydestä huolta? Onko rikottuja ja töhrittyjä paikkoja? Siivotaanko ne nopeasti?
- Onko roskakoreja riittävästi?
- Miten puistoista ja puistoalueista huolehditaan?

Liikenne ja liikkuminen:

- Kuinka liikenneväylistä huolehditaan? Toimivuus, turvallisuus, kunto, valaistus, kunnossapito?
- Millaisia ovat jalankulkuväylät, polut, metsäpolut ja muut kevyenliikenteen väylät? Ovatko turvallisia ja hyvin valaistuja? Entä näkyvyys? Käyttääkö niitä mielellään kaikkina vuorokaudenaikoina?
- Onko tienylitys turvallista? Toimivatko liikennevalot ja opasteet?
- Onko lasten ja nuorten kulkeminen kouluun turvallista?

Sosiaalinen elämä

- Onko alueella riittävästi tekemisen, harrastamisen, ja yhdessäolon mahdollisuuksia?
- Onko alueella häiriköintiä, uhkaavia tilanteita, päihteiden käyttöä?
- Uskaltaako alueella liikkua kaikkina vuorokaudenaikoina? Onko alue rauhallinen vai rauhaton?
- Kuinka alueen yritykset ja palvelut vaikuttavat turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen?

Huomiot reitiltä: Asukaspuisto – Musiikkiopiston risteys –Roihuvuorentie – Roihuvuoren ala-aste – Lumikintien takana oleva metsäpolku – Ostari – Asukaspuisto

Yleiskuva alueesta

Rakennettu ympäristö, kunnossapito ja liikenne ja liikkuminen

Sosiaalinen elämä

Muut huomiot